

CIAL

m

C

LIC

~~Res~~
~~76~~

INC

344

(4)

T. 146833

C. 1229247

(2)

T. 885239

C. 1000207686

(3)

T. 179724

C. 1229257

X S. R. Est. ~~A. cap. 4~~

2-3

Regula sancti docto-
ris Augustini per hu-
gonez de sancto victo-
re declarata.

Lino

J. P. Gomez
R. omua

Regula sancti doctoris Augustini per hugonem de sancto victore declarata.

Hec precepta que subscripta sunt: ideo regula appellatur: quia videlicet in eis nobis recte viuendi norma exprimitur. Regula autem dicitur eo quod recte regat vel recte doceat. Et quod nos dicimus regulam: greci canon appellant. unde etiam greco nomine canonici id est regulares appellati sunt. hi qui in monasteriis constituti iuxta regularia precepta sanctorum patrum canonice atque apostolice viuunt. Quibus dicitur.

Capitulum primum.

Mate omnia fratres charissimi diligatur deus: deinde proximus quia ista precepta sunt principaliter nobis data. Nec sunt igitur que ut obseruetis precipimus in monasterio constituti.

Ad hoc nobis diuina precepta leguntur quatenus lecta intelligantur: intellecta opere compleantur. Nam si intelligantur et non compleantur: metuenda est illa sententia qua dicitur. Seruus qui scit voluntatem domini sui et non facit: plagis vapulabit multis. Hinc paulus ait. Non enim auditores legis sed factores iustificabuntur. Audiamus ergo sacra precepta patris domini et memores simus mandatorum illius ad faciendum ea. Quia sicut dicit beatus iacobus. Si quis perspexerit in lege perfecte libertatis: et permanserit in ea: non auditor obliuiosus factus sed factor operis. hic beatus in facto suo erit. Et dominus in euangelio. Beati qui audiunt verbum dei et custodiunt illud. Igitur hec que precipiunt nobis in monasterio constitutis hu

militer attendamus.

E Primum inquit propter quod in vnu estis congregati: vt vnanimes habitetis in domo.

E Prima nobis ammonitio fit de vnitae et concordia et tali concordia que in deo fit. Nam concordia ad faciendum peccatum mala est. Concordia vero ad faciendum bonum ad sectandam iusticiam adseruiendum deo bona est.

Hoc est eni ppter qd in vnu sumus congregati scilicet vt in seruitio diuino: vnu spiritum et vnu animum oes habeamus. Et ideo pcepit vt vnanimes habitemus in domo: vt sit nobis anima vna et cor vnu in deo.

Oportet eni si in vno sumus congregati corporaliter: vt simul habitemus spualiter. Quid eni prodest si nos continet

vna domus et separet diuersa voluntas? Plus enim attedit deus vnitatem animi quam loci. Ecce in vna domo sumus plures homines diuersi mores: diuersa corda: diuerse anime.

Hec oia debent coniungere in vnu: vna intentio: et vnus amor in deum. Debemus ergo esse in hoc vnus animi: et vnus voluntatis: vt seruiamus deo: et vt diligamus eum ex toto corde et ex tota anima: et proximum sicut nos.

Necessaria itaque est nobis virtus concordie que sic haberi potest. Si frater cum venerit ad monasterium incipit se spoliare propria voluntate: atque illum imitari qui ait. Non veni facere voluntatem meam.

Et iterum Pater: non sicut ego volo: sed sicut tu. Hoc est enim quod maxime adducit concordiam: si quisque non suam: sed alterius voluntatem facere studeat in bono et hoc est magne humilitatis iudicium.

Inde generatur obedientia. et crescit charitas: et pax: atque iusticia: et ceterae virtutes. Quod si ego volo facere voluntatem meam: et iste suam: et ille suam: sunt diuisiones: oriuntur lites: ire quoque et rixe que sunt opera carnis.

Et sicut ait apostolus. Qui talia

agunt regnum dei non possidebunt, alius consequetur. Sunt
quidam in congregatione obstinati in suo sensu sapientes
in oculis suis. Ipsi hoc quod in animo conceperint quasi ex
ratione defendunt: nec se alijs sed alios sibi applicari con-
tendunt. Et si viderint sibi non obtemperari statim con-
mouentur: atque alios perturbant. Tales solent esse rebel-
les mandatis seniorum plurimumque in eis regnat passio
inobediencie et impatiencie. Isti non sunt idonei ad concor-
diam. Nam iuxta apostoli vocem euauerunt in cogitationi-
bus suis et obscuratum est insipientes cor eorum. Dicentes
enim se sapientes esse stulti facti sunt. Magna quippe
obscuritas cordis est superbia et valde stulta sapientia
est: alijs se velle preferre. Contra quos idem apostolus
ait. Si quis videtur inter vos sapiens esse: stultus fiat ut
sit sapiens. sapientia enim huius mundi stulticia est. Et cum
deum magna est sapientia omnibus se iudicare inferiorem.
Inde scriptum est. Quanto maior es tanto humilia te
in omnibus. Hinc dominus discipulos suos inter quos con-
tentio erat, quis eorum videretur esse maior: statim ad humi-
litate et concordiam reuocat dicens. Qui maior est ve-
strum: ipse erit vester seruus. Et ipse filius hominis non venit
ministrari sed ministrare: et animam suam dare redempti-
onis pro multis. Ergo vniuersimodum habitemus in domo. Bo-
num est enim et iocundum deo habitare fratres in vnum. Nec
tamen placet ei nostra ieiunia: ne ofones: nostra sacrificia que
concordia. Ideo dicit in euangelio. Vade prius reconciliari
fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. Ex quibus
verbis patet quod qui concordiam non habet: omnipotenti deo
digne offerre sacrificium non valet. Idcirco ergo debe-
mus quanta sit apud deum concordie virtus sine qua non
placent ipsa sacrificia. quibus peccata delentur. Et sciendum
est: quod cum ad conuersionem venimus contra diabolum certa-
men assumimus. Nihil est enim quod ipse tamen timeat: quantum

charitatis vnitatē. Nā si distribuim⁹ totum qđ babe-
mus ppter deū: hoc diabolus non timet: qz ipe nihil
possidet. Si ieiunamus hoc ipe nō metuit qz cibū nō
sumit. Si vigilam⁹ inde nō terret qz ipe somno non
vitur. Sed si charitate cōiungimur: inde vehemēter
expauescit: qz hoc tenemus in terra: qđ ipe in celo ser-
uare contēpsit. Hinc est qđ sctā ecclesia terribilis esse
vt castrorū acies ordiata describit. Quia sicut hostes
timent quādo aciem castrorū bene ordinatā ⁊ cōposi-
tam ⁊ cōiunctā ad bellū vident. Ita nimirū diabolus
expauescit, quādo spūales viros virtutū armis accin-
ctos in vnitate cōcordie viuere cōspicit victusq; vehe-
mēter dolet cū eos per discordiā diuidere ⁊ penetra-
re non valet. Hinc de dño scriptū est, factus est in pa-
ce locus eius. Ibi cōfregit potētias: arcū scutū: gla-
dium ⁊ bellum. Ex quibus verbis patet qđ omnia dia-
bolica arma frangit concordia.

¶ Et sit vobis anima vna ⁊ cor vnū in deo.

Hec sunt primitie spiritus quas ex primordio no-
stre cōuersionis offerre omnipotenti deo debemus
sicut ipsa sapientia precipit dicens. fili da mihi cor
tuū. Prius enī corde ⁊ volūtate trahimur ad deū.
Ergo si corpore separamur a seculo: corde ⁊ aia iun-
gamur deo: vt possim⁹ veraciter dicere. Adhūc autē
adherere deo bonū est. nā qui adheret deo: vn⁹ spūs
est cū eo. Adheream⁹ ergo ei vt simus fortes p ipm
vt simus vnū in ipso: ⁊ beati cū ipso dicamus ei. Ad-
hesit aia mea post te. Charitas nos separat a mun-
do: ⁊ ipsa nos coniūgit deo. Sic erit nobis aia vna ⁊
cor vnū in deo: si ex toto corde ⁊ ex tota aia diliga-
mus deū. De⁹ enim charitas est: ⁊ qui manet in cha-
ritate in deo manet: ⁊ deus in eo. Et qz charitas nō
querit que sua sunt: recte subiungitur.

Et non dicatis aliquid propriuz: sed sint vobis omnia cōmunia.

Nō enī debem⁹ aliqd. dicere ppriū aut quicq̃ dicere meū sed nostrum: vt dicat nra cappa: nra tunica: nra domus: nra causa: ⁊ in ceteris similiter. Oīa enī in cōi debem⁹ hñe ⁊ oīa cōi noīe appellare. Sed in hoc pēsandū est quāta differētia sit inter carnales fratres ⁊ spūales. nā illud qđ cōe est diuidūt: isti qđ diuisum erat in cōe ponūt. Ibi quisq̃ qđ suū est querit: isti nō que sua sunt querūt: sed q̃ iesu xpī. Plus ergo valet ista ppinqtas q̃ illa. qz illa deficit: ista crescit. Illa hz diuisionē: ista vnitatē. Illa trāsīt cū hoc seculo: ista pmanet cū futuro. Ad hoc enī mō in ista domo simul viuim⁹: vt postmodū in celesti regno sñl maneam⁹. filij dei sum⁹ inqt ap̃ls. Sed nōdum apparet quid erim⁹. Scim⁹ aut qm̃ cū apparuerit: sñles ei erimus: qm̃ cū videbim⁹ sicut est. Et iterū. Nō habemus hic manentē ciuitatē: sed futurā inquirim⁹. Ergo nō debemus hñe ppria: sed sunt nobis oīa ccia. ptes faciūt sibi hoies in hoc seculo: alius aurū ⁊ argentum: ali⁹ domos ⁊ familias: ali⁹ nomē grāde potentiaz ⁊ gloriā: ali⁹ hoc: ali⁹ illud diuersi diuerso mō. Pars vō pioꝝ ip̃e est deus. Et nos si volum⁹ hñe talē ptez talē hereditatē vt est deus: tales nos oportet exhibere vt digni sum⁹ eū possidere ⁊ possideri ab ip̃o. Ergo si volumus in hereditatē possidere dñm: nihil debemus habere extra dñm. nam nimis est auarus cui nō sufficit deus. Qđ si quippiā aliud querimus: verbi gratia. aurū ⁊ argentū possessiones: cū istis ptib⁹ pars dñs fieri dedignatur. Verba sunt brī Hiero. Si ergo inquit nō accipio hereditatem inter ceteras tribus: sed quasi leuita ⁊ sacerdos viuo de decimis

7 altari seruiens: altaris oblatione sustentor: habēs
victū 7 vestitū: his cōtent⁹ ero 7 nudā crucē nud⁹ se
quar. Beati enī pauperes spīritu: qm̄ ipsoꝝ est re.
gnū celoꝝ. Et quia q̄diu hic vivimus: corporali ne.
cessitate indigemus: recte subiunctū est.

Et distribuatur unicuiq; vestrū a prepo-
sito vestro victus 7 tegumentum.

Sic enī dñs ordinari voluit ecclesias suas: vt aliī
vacarēt spūalibus: aliī eis t̄palia ministrarēt. Et ideo
alios voluit esse p̄positos: alios subditos. P̄posi-
toꝝ officiū est subditis corporalia ministrare. Subdi-
toꝝ ministeriū est spūalib⁹ studijs insistere lectionem
orationē: contēplationē: vacare in psalmis: hymnis
7 canticis spūalibus: celesti dño quottidie deservire.
Tanto ergo opus est vt circa se sollicitius vivā: quā
to eos aliena cura non implicat. Constitutū est a dño
vt qui altari seruiūt: de altari vivant. Dignus est enī
sicut ipse ait operarius mercede sua. Et ideo si viti-
mus de annona xpī: iustum est vt laboremus in serui-
tio xpī. 7 tūc digne mercedē accipiemus si prius boni
operarij fuerimus. Dixit enī p̄ Paulus ap̄ls. Qui nō
vult operari: non manducet. Qd̄ si non laboramus 7
manducamus: tanto maioris criminis efficiamur rei:
quanto dei beneficia sumim⁹ indigni. Oportet ergo
vt seruiamus ei a quo pascimur: si sine piculo aīe vo-
lum⁹ sumere hoc qd̄ nobis distribuit. 7 t̄to pl⁹ solli-
citi debem⁹ esse in bono ope: quāto ea pcipimus sine
magno labore. Nā quid mirū si hi qui temporalibus
occupant⁹ minus studiose vivūt: si frequent⁹ in cogita-
tionibus: sermonibus atq; actionibus suis offendūt.
Vnus enī seculi boiem ad peccatū etiā quādoq; iui-
tū trahit. Hi vō quibus cura mūdi 7 occasio peccādi

deest: quāto minus religiose viuūt: tanto magis sup-
nū iudicem offendūt nec sine graui periculo aīe etiam
in minimis negligentijs delinquant. ¶ Densamus er-
go ad quid nobis victus ⁊ tegumentū distribuit: vt
sit totū nostrū desiderīū primū querere regnū dei ⁊ in
sticiā eius ppter qđ bec oīa nobis adiūctur. Qualis
aut distribucndū sit ostēdit cū subinfertur.

Non equaliter omnibus: quia nō equali-
ter valetis oēs: sed potius vnicuiq; sicut cuiq;
opus fuerit.

Et hoc auctoritate apostolica corroborat dicens.

Sic enim legitis in actibus apostolorū
qz erāt illis omnia communia ⁊ distribuebatur
vnicuiq; sicut cuiq; opus erat.

Hoc nō est intelligendū ita vt cuiq; qđ opus erat
sic habūdāter distribuereť vt nullā haberet indigen-
tiā. Cū enī scriptū sit qđ inter eos null⁹ egēs erat. scri-
ptum etiā legim⁹ de ipsis aplīs qđ seruiebant deo in
fame ⁊ siti: in frigore ⁊ nuditate. Ex quibus verbis
colligendū est: quia multi corpore indigent non aio
Qui semetipsos abnegātes ppter xp̄m animi virtu-
te ipsam suam superant naturā. Dei enī dilectio que
fortis est vt mors: nō solū illicita desideria: verū etiā
ipsos corporales ⁊ naturales plerūq; extinguit affe-
ctus. In primitiua quippe ecclesia tanta erat gratie
spiritalis habundantia vt non solum modico cōten-
ti essent. sed hoc ipsum qđ nihil habebant p sūmis di-
uitijs deputarent. Unde apostolus ait. Nihil habē-
tes ⁊ omnia possidentes. Hinc etiam quidā vir san-
ctus ait. Sufficiebat nobis paupertas nra: vt diuitie cō-
putarētur. Item apl's. Magn⁹ inquit questus est p̄e

tas cū sufficiencia. Habētes igitur victū: 7 quib⁹ tega-
mur: hīs cōtenti sim⁹. In h mōi ergo nō debem⁹ at-
tēdere volūtātē carnis: sed valitudinē nature. Plus
enī appetit carnalis volūtas q̄ necessitas. Quāobrē
in eo qđ dicitur. vt vnicuiq; qđ opus est tribuat. Iste
modus seruādus est. Quatenus sic nutriatur corpus
vt seruiat. Et iterū. sic reprimatur vt nō supbiat. Sic
seruetur necessitas nature: vt abscidatur superfluitas
concupiscentie. Sequitur.

¶ Qui aliquid habebāt in seculo quando in-
gressi sunt monasteriū libenter velint illud esse
commune.

¶ Hoc fecerūt primitiue ecclesie fratres. Dignū enī
illis videbatur vt q cōem habebant gratiā: cōem ha-
berēt 7 substantiā. Ex qbus vn⁹ erat spūs: vnus esset
7 sumptus. Bene aut additū est libenter: qz hilarem
datorē diligit deus. Libenter debemus terrena dare
vt possimus celestia comparare. Regnū enī celorum
tantū valet quantū habes. Nihil vilius cum emitur
nihil charius cū possidetur. Duo sūt q̄ relinq oportet
propter deum facultatem scilicet possidendi 7 volun-
tatē habendi. Hinc est quod dñs ait in euāgelio. Qui
non renūciauerit omnibus q̄ possidet: nō pōt me⁹ esse
discipulus. Et iterum. Qui vult venire post me abne-
get semetipsum. Illud pertinet ad substantiam: hoc
ad voluntatem. Non enī sufficit exteriorem relinque-
re substantiam: nisi interiorem abscidamus concupi-
scentiam. Unde 7 subditur.

¶ Qui autē nō hēbāt nō ea querāt i monaste-
rio que nec foris habere potuerunt.

¶ Etiam illi qui nihil habebant foris: intus habēt qđ

relinquere possint propter deū. s. voluntatem habendi. Unde scriptum est, Non concupisces. Plus enim attendit deus affectum q̄ censum. Hinc per sapientiam dicitur, fili da mihi cor tuū, qđ utiq; fieri nō potest nisi prius carnalis appetitus refecetur. Idcirco ergo iubemur habita deserere: deinde terrena nō q̄rere: vt postmodū possim⁹ liberi⁹ ad celestia anbelare. Et ne videret pauperib⁹ seculi q̄ ad xp̄z cōuertūtur necessaria non debere ministrari quia nihil querere in monasterio precipiuntur subiunctum est.

Sed tamē eorū infirmitatē quod opus est tribuatur: etiā si paupertas eorum quando foris erāt nec ipsa necessaria poterat inuenire.

Sive enim diuites sint: siue pauperes: siue nobiles: siue ignobiles quicumq; accedunt ad seruitium xp̄i iustum est vt viuant de annona christi, Dignus est enim operarius mercede sua.

Tamē non ideo putent se esse felices: quia inuenerunt victum ⁊ tegumentum: quale foris inuenire non potuerunt.

Multicini ad cōuersionē veniūt: non tam ppter aīe sue salutē q̄ ppter corporis necessitatem. Quinon deū colūt: sed ventrē suū: de quibus ap̄ls ait, Quorū deus venter est. Talibus dicit dñs in euange. Amen dico vobis. queritis me: non quia vidistis signa. sed q̄ māducastis ex panibus. Horū tota intētio est atq; felicitas: vt bene pascantur: bene vestiātur: bene sit ei temporaliter. Et quia terrena appetunt celestib⁹ priuantur. Receperūt enī sicut dñs ait. mercedē suam. Unde sūm opere nobis cauendū est ne t̄palibus inbecreamus bonis, Ideo psalmista nos amonet dicens;

Diuitie si affluant nolite cor apponere. Terrena quidem nobis in usu esse debent: celestia autem in desiderio. Est enim quedam admirabilis et magna multitudo dulcedinis dei: quam abscondit timentibus se. De qua scriptum est. Quia nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligentibus se. Unde propheta. Satiabimur cum appa-
ruerit gloria tua. Illa ergo facietas debet esse nostra felicitas. Sequitur.

Nec erigant cervicem: quia sociantur eis ad quos foris accedere non audebant: sed sursum cor habeant: et terrena vana non querant: ne incipiant esse monasteria diuitibus utilia: non pauperibus: quid si diuites illic humiliantur: et pauperes illic inflantur.

nō **C**ervicem erigere signum superbie est. Si superbis angelis non fuit utile celum constat quod superbis hominibus non erit utile monasterium. Et si sanctus sit locus: si sanctus sit habitus: si sancta opera videantur: totum ex vicio superbie inutile habetur. Superbia enim casus habet. Ideo sanctus David orat ad dominum ut non veniat ei pes superbie: quia ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem expulsi sunt nec potuerunt stare. Quo contra humilibus utilia sunt monasteria. Ipsi enim sunt docibiles dei sicut scriptum est. docebit mites vias suas. Et iterum. Qui emittit fontes in conuallibus id est gratiam suam prestat humilibus. Ipsi quidem bona que faciunt non amittunt: quia custodem virtutum humilitatem non deserunt. Et quia iuxta euangelium recubant in nouissimo loco. et secundum prophetam eligunt abiecti esse in domo dei: ideo ab ipso celesti domino merentur exaudiri: sicut scri-

ptum est. Omnis qui se exaltat: humiliabitur: et qui se humiliat: exaltabitur. Et iterum. Supbis resistit deus: humilibus aut dat gratiam.

Et Rursus etiam illi qui aliquid videbant esse in seculo: non habeant fastidio fratres suos qui ad illam sanctam societatem ex paupertate venerunt. magis autem studeant: non de parentum divitum dignitate: sed de pauperum fratrum societate gloriari.

Summopere debent cauere fratres: qui ad sanctam societatem et communem vitam venerunt ut non habeat alter alterum fastidio. quia eo ditior fuerit siue nobilior siue sapientior. Quoniam sicut apostolus ait. Infirma mundi elegit deus et ignobilia et contemptibilia ut non gloriaretur ois caro in conspectu eius sed neque potes in potentia sua: neque sapiens in sapientia sua: neque dives in divitiis suis. Non enim est acceptio personarum apud deum. Nam idem dominus dives in omnes qui invocant eum. Bene autem non de dignitate divitum parentum: sed de societate pauperum fratrum precipimur gloriari. Quoniam ipse qui dives est in gloria sua: pauper pro nobis factus: non divitiis sed pauperibus dignatus est sociari. Unde et nos pauperes sumus propter ipsum: quoniam pauperibus promissus est regnum celorum: Gloriari quidem de divitiis pertinet ad vanitatem mundi. De paupertate vero gloriari oportet ad beatitudinem dei.

Nec extollantur si communi vite aliquid de suis facultatibus contulerint nec de suis divitiis magis superbiant quia eas ipsi monasterio participant: quam si eis in seculo fruerentur.

Ex precedenti sententia et ea que subsequuntur: nobis

duo genera superbie designant: vnum carnale: aliud
spūale. Nam pauperes fastidire et de nobilitate glori-
ari: ad carnalē superbiam pertinet: que inter hoies se-
culares frequēter solet euenire. De opib⁹ autē miseri-
cordie velle extolli: superbia spūalis est que solet etiā
regulares corrūpere. Magis autē timēda est spūalis
superbia q̄ carnalis. Quia se extollere de bono ope:
aut virtute ab alto cadere est. Et q̄to est altior ascen-
sus: tanto est periculosior casus. Dñs dicit in euāge-
lio. Cum facis elemosinā nesciat sinistra tua qd faci-
at dextera tua: vt elemosina tua sit in abscondito: et ille
qui videt i abscondito reddet tibi. Per dexterā recta
operatio: per sinistrā fauor seculi vel elatio designat.
Ex his ergo verbis ammonemur vt recta q̄ agim⁹:
abscondere ab elatione studeamus: alioquin non ha-
bebinus mercedē apud patrem nostrū. Deinde ostē-
dit q̄tū sit vitium superbie cum subiūgit.

Alia quippe quecūq; iniquitas i malis ope-
ribus exercetur vt fiant: superbia vero etiaz bo-
nis operibus insidiatur vt pereant.

Ex hoc apparet: qz ceteris vitis maior ē superbia
per vitia enī et virtutes exterminat etiā humanā mē-
tem. Superbia deo et hoib⁹ odibilis est. De hac scri-
ptū est. Initiū ois pcti superbia. Prima ē enī in pec-
cando: vltima remanet in cōflictu. Nam cū seruus dei
cetera vitia superauerit: et etiā ad virtutū alta cōscen-
derit. adhuc habet pugnā contra superbiam. Quā nisi
fortiter expugnauerit frustra in ceteris laborauit. Cū
ergo foris bona agim⁹ intus cor ab elatione custodi-
re debemus. Quia nulla deo placet cū superbia ope-
ratio. Unde scriptura nos ammonet dicens. Omni-
custodia serua cor tuū: quoniā vita ex ipso pcedit.

Et quid prodest dispergēdo dare paupib⁹:
⁊ pauperē fieri cū aīa misera superbior efficitur
diuitias contēnendo q̄ fuerat possidendo.

Non prodest nobis nostra derelinquere: nisi relin-
quamus ⁊ nos. Nō enī dicit dñs. beati pauperes re-
bus: sed beati pauperes spiritu: quoniā iporuz est re-
gnum celozū. De contēptu diuitiarū: aliis rerū. quis
q̄ debet esse humilior nō superbior. Et meli⁹ esset vt
eas in seculo retineret q̄ sic relinqueret: vt inde i mo-
nasterio superbiret. Sicut ergo illa aīa est beata q̄ sua
propter deū pauperib⁹ diuidit: vt humiliet ita illa est
misera que inde extollit. Infelix pfecto est q̄ per iter
virtutū tendit ad vitiū ⁊ vnde premiū hēre debuit: in-
de tormentū incurrit. Ois quippe superbia tanto in
ymo est: q̄to in altū se erigit: tantoq̄ pfundius labit:
q̄to excelsi⁹ eleuat. Resecatīs quibusdam vitijs ad
vnanimitatē redit quā primo cōmēdauit dicens.

Omnes ergo vnanimiter ⁊ concorditer vi-
uite ⁊ honorate in vobis deum inuicem cuius
templa facti estis.

Vnanimiter viuim⁹. si vnū in deo animū habem⁹
quēadmodū primitiua ecclesia: cui erat cor vnum: ⁊
aīa vna. Quod ait. Vnanimiter pertinet ad volūtātē
qđ subdit cōcorditer: pertinet ad bonos mores. hic
est rectus ordo viuendi. Prīmū vt sit voluntas vna:
deinde cōcorz vita. frater qui vult cōcorditer viuere
prius debet prauos mores relinquere: ne sit puerfus
inordinat⁹ indisciplinat⁹: ne anxietate sua ceteros p-
mat. Deinde ita debet liberare actus suos: sermones
suos mot⁹ suos ⁊ totā vitā suam: vt cōcordare possit
fm deum: his cum quibus viuit. Quia ergo sunt nō-

nulli qui postq̃ seculū reliquerunt proprias volunta-
tes sequi volūt. Et rursus sunt pleriq̃ qui in suis acti-
bus appetunt singulares apparere. Ideo dictum est.
Omnes vnanimiter ⁊ cōcorditer viuite. Deum autē
in nobis inuicem honoram⁹. Si nos inuicem ppter
deū diligim⁹. si p̃cepta eius sollicitē custodim⁹: ⁊ effi-
cimur sanctū tēplū ei⁹ per inbabitatiōē spūs eius in
nobis. Nōstrū ē deū honorare p bonā vitā: dñi ē nos
inhabitare ⁊ illustrare per grām. Alia expositio.

Nec extollātur si cōmuni vite aliquid de su-
is facultatibus contulerint.

Melius est res suas in seculo tenere: q̃ ita eas i mo-
nasterio distribuere: vt velint se inde extollere. Nam
si extollūtur: deiciuntur. Quisquis enī in eo qđ bene
agit: intumescit eo ip̃o tramite quo pficit: cadit. Bo-
na qppe actio. cū elatiōe nō eleuat: sed grauat. beata
est ergo illa aīa: q̃ pōt dicere cū p̃p̃beta. Dñe non est
exaltatū cor meum: neq̃ elati sunt oculi mei: neq̃ am-
bulauī in magnis: neq̃ in mirabilibus sup me. felix
plane est: qui nō habet occultā superbiam in corde: nec
apertam in corpore: nō in vultu: nō in bitu: neq̃ in ser-
mone: neq̃ in opere: neq̃ in ceteris moribus suis. Et
si non ambulat in magnis. id est si se nō reputat inter
magnos q̃ nobilis fuerit aut potēs: aut q̃ suas diui-
tias cōi vite contulit: aut q̃ in aliquo officio sit vtilis
Et si nō ambulat in mirabilibus sup se. i. vt de religio-
ne ⁊ sanctitate desup a deo sibi collata non velit ap-
parere tanq̃ admirabilis atq̃ laudabilis. Raro inue-
nitur q̃ aliquā ex his cōmotionē nō habeat. Ut autē
ista oīa supbie grāa possit superare seruis dei semper
de se debet humiliter sentire: ⁊ nō exaltare aīam suā:
sed in humilitate repr̃imere. Iuxta qđ scriptum est.

Quanto maior es: tanto te humilia in oibus. Valde
enī timenda sunt verba que sequuntur.

EAlia quippe qucumq; iniquitas in malis ope
ribus exercetur vt fiant. superbia vero etia; bo
nis operibus insidiatur vt pereant.

Auaritia non exercetur nisi in malis operibus. Luru
ria non exercetur nisi in malis operibus. similiter ⁊ ce
tera vicia. Sola supbia etiam bonis operibus insi
diatur vt peant. Idco pharizeus bona opera sua pdi
dit: quia ea se egisse iactanter ptulit. Augustin⁹. Sūt
quidam qui de contemptu vane glorie vanius glori
antur. similiter sunt pleriq; qui de contēptu diuitiarū
vanius extolluntur: de quibus subiungitur.

Et qd prodest dispergēdo dari paupibus ⁊
pauperē fieri: cū aīa misera superbior efficitur
diuitias contēnendo q̄ fuerat possidendo.

Acsi breuiter ⁊ aperte diceret. Quid pdest pauper
tas cū superbia? Melior est diues humilis q̄ paup
supbus. Melior est humilis peccator q̄ iustus elat⁹.
Debet ergo in oibus seruus dei esse puidus alius pui
sus ⁊ circūspectus. Primū ne mala agat. deinde ne
bona negligat. postmodū ⁊ ne in bonis que egerit in
tumescat. Quia tūc veraciter sunt bona que agimus
si ea semp in humilitate custodim⁹. Et tunc veraciter
sumus paupes xpī si humiles sumus pro amore xpī.
Et beati paupes spiritu: quoniam ipsoꝝ est regnum
celorum. Vnde aperte subiungitur.

Omnes ergo vnanimiter ⁊ concorditer vi
uite ⁊ honorate ī vobis deum inuicem cuius tē
pla facti estis.

Conspauertas quippe ⁊ humilitas generant charita-
tem: charitas vō vnitatē nutrit atq; concordia. Uni-
tas aut ⁊ cōcordia efficiūt nos tēplū dei. Et tūc vera-
citer deū honoram⁹ quādo vnanimiter ⁊ cōcorditer
vuiumus: tūc ostendimus qd sumus discipuli xpi si te-
nemus vnitatem charitatis xpi. Hinc est qđ ipe dñs
ait. In hoc cognoscent oēs: qđ mei discipuli estis si di-
lectionem habueritis adinuicem.

Capitulum secundum.

Orationibus instate horis ⁊ temporibus
constitutis.

An te tempus orare est puidētia: in tempore cōsti-
tuto est obedientia: tēpus orandi pterire est negligē-
tia. Tanto crebrior debet esse oratio quāto vtilior. In-
stanter ⁊ ardentē orare debemus. Magna enī sunt
bona que pmittit nobis deus. Nam oculus nō vidit
nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit que ppara-
uit deus diligentibus se. Nō vult bona sua querēdi
⁊ inueniēdi facilitate vilescere. Preciosa ⁊ desidera-
bilis merces auidū negociatorem requirit. Ideo nos
hortatur in euangelio dicens. Petite ⁊ accipietis: qđ
rite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperietur vobis. Non enī
ociosis tepidis ⁊ negligentibus pmittitur regnū dei
Sed sicut scriptura dicit. Regnū celoz vim patitur:
⁊ violenti rapiūt illud. Amat deus instantiā ⁊ impo-
tunitatē in pce. Si magna sunt bona non debent esse
desidia parua. Luz magnitudine pmiōz concordare
debet magnitudo desiderioz. Quod si ad primas la-
chrymas dñs non exaudit: nec sic quidem acquiren-
do desistendum est. Sed tanta post perseuerandum
instantia: tanq; obstinato clamore frequentandus ē
saluator donec impleat orantis desiderium. Quod si

quisq; nostrū conscientiam suam vel cogitationē suā
vel actionem vitioꝝ forde sentit esse inquinatam: mi
sericordiam saluatoris al̄s conditoris: continuis de
bet flagitare lamentis: sanctorumq; intercessionēs ⁊
auxilia postulare. Quod si ad exemplū canance mulie
ris in orando persistamus: fixiq; maneamus: aderit
gratia conditoris nostri que cūcta in nobis errata cor
rigat: imunda sanctificet: turbulenta serenet. fidelis
nāq; ⁊ inuitus est vt remittat nobis peccata nostra: ⁊
emundet nos ab omni iniquitate si ad illum sedula
mentis voce clamemus. Et vt secrete ⁊ quiete orare
possint fratres. ideo subiūgitur.

In oratorio nemo aliquid agat nisi ad qd
factum est. vnde ⁊ nomen accepit vt si forte ali
qui etiam preter horas constitutas si eis vacat
orare voluerint: non eis sint impedimento qui
ibi aliquid agendum putauerint.

Ideo dñs noster vendentes ⁊ ementes eiecit de tē
plo dicens. Domus mea domus orōnis vocabitur:
vt doceret in dñica domo nihil aliud agendum esse q̄
orandū. Ad hoc enī ois ecclesia construitur vt in ea
oretur. Ipsa est domus dei ⁊ porta celi. ibi peccato
res reconciliantur: ⁊ iusti sanctificantur. Ibi explen
tur diuina mysteria: ⁊ tractantur celestia sacramenta.
Inde Salomon ait. Dñe si cōuersus fuerit populus
tuus ⁊ orauerit ad sanctuariū tuū: tu exaudies eos ⁊
dimittes peccata eorum. Et ideo sūm opere cauendū
est ne aliquid in sanctuario dñi fiat quod ad oculos di
uine maiestatis offendat: aut ibi orare volentes impe
diat. Qualiter autem orare debeamus: ostenditur cū
subinfertur.

Con psalmis et hymnis cum oratis deum hoc
versetur in corde quod profertur in ore.

Con psallentiū in ecclesia mens cōcordare debet cum
voco: ut impleatur illud apti. psallam spū: psallam
et mente. Orandi pertinacia ita solū meretur esse fructi
fera: si quod ore precamur hoc etiam mente medite
mur. Sepe nāq; oramus. et alibi corde intendimus:
nec ipm qd dicimus recolimus. Sed illam orationez
dñs nō exaudit: cui ipse qui orat non intendit. Quod
instinctu diaboli sepe fieri solet. Sciens enim utilita
tem orandi et nobis inuiciens gratiam impetrandi.
Immittit orantibus cogitationū tumultus et mentē
ab oratione diuidat et fructum orationis tollat. Con
tra cuius malitiam debemus habere mentis constan
tiam: ut quanto plus cogitationum turba nos impu
gnat: tanto robustius nostra mens in sui status rectitu
dine fixa permaneat. Multum enī iuuat ad oratio
nis puritatem: si in omni loco vlt tempore nos ab acti
bus illicitis temperemus. Si semper ab ociosis ser
monibus: auditum pariter castigemus et linguas. Si
in lege domini ambulare: et testimonia eius assuesca
mus toto corde scrutari. Quaecunq; enim seruius age
re loqui vel audire solemus eadem necesse est sepius
ad animum quasi solitam propriamq; recurrant ad
sedem. Sequitur.

Et nolite cantare nisi quod legitis esse can
tandum: quod autem non ita scriptū est ut can
tetur non cantetur.

Non enim decet ut cantus et vsus ecclesiasticus fie
ri debeat sm arbitriū diuersorū. Sed firmiter seruan
dus est sm scripta atq; instituta maiorū. Similiter ce

tere consuetudines monasterij cum auctoritate ⁊ discretionem ordinande sunt. Si quid autem mutari oportet aut constitui non debet: hoc cito aut leuiter fieri nec arbitrio tantum duorum aut trium. Sed conuocatis fratribus sicut sanior pars canonice congregationis decreuerit ordinandum est. Et sciendum quod in omnibus auctoritas ecclesiastica magis imitanda est quam ratio. quam auctoritas semper obedientie atque humilitatis est ratio. nota nonnunquam presumptionis. Hoc autem seruandum est in ordine ut semper maturitas ⁊ grauitas teneatur. Numquid leuitate usus suus dicit apostolus: ut apud me sit est: ⁊ non. Honestum quippe ⁊ religiosum est non facile quicquam aut leuiter variare. Sequitur.

Carnem vestram domare ieiuniis ⁊ abstinentia: esce ⁊ potus quantum valitudo permittit.

Caro quidem concupiscit aduersus spiritum: ⁊ spiritus aduersus carnem. Sed ne concupiscentia carnis possit preualere spirituales viri per virtutem spiritus eandem concupiscentiam debent reprimere. Quando caro domatur: spiritus roboratur. Sed cum adiungitur quantum valitudo permittit: virtus discretionis commendatur. Dereunt enim ipsa bona: nisi cum discretionem fiant. Tantum ergo debet quisque carnem suam domare per abstinentiam quantum permittit valitudo nature. Qui carnem suam supra modum affligit ciuem suum occidit. Si plusquam debet alius oportet alimentis reficit: hostem nutrit. Sic ergo nutrienda est ut seruiat. sic domanda ut non superbiat. In omni abstinentia. hoc semper attendendum est ut vitia extinguantur: non caro.

Quando autem aliquis ieiunare non potest

nō tamē extra horā prandiū aliquid alimentorū
sumat: nisi cum egrotat.

C Primum vitium ex septē alias octo principalibus
vitijs est gula. Temptatio huius vitij aliquando fit
etiam de paruis rebus ⁊ vilibus. Nam primus ho-
mo temptatus est: non de porco: sed de pomo, Esau
non de gallina: sed de lenticula. Ipse saluator no-
ster non de carne: sed de pane. Sunt autem huius vi-
tij tria genera. Unum genus est quando cibum vel
potum immoderate quis vtitur. Alterum genus est
quando nimis delicatum cibum vel potum quis de-
siderat. Tertium genus est quando extra horam ci-
bum vel potum vult sumere. Extra horam credimus
esse vsq; ad tertiam. nam vsq; ad illam horam non
debet fratrem comedere aut bibere si non egrotat.
Egrotanti omni hora licet. Infirmus enim non est
lex posita. Non ieiunantibus nec tamen infirmanti-
bus rectam horam reficiendi intelligimus a tertia ho-
ra vsq; ad sextam. Ieiunantibus vero ab hora nona
vsq; ad vesperum. Cum apostolus precipiat vt om-
nia honeste ⁊ fm ordinem fiant: non solum nos cibo
⁊ potu temperate vti oportet: sed etiam constitutas
horas obseruare: ne cui de vita nostra prebeam⁹ of-
fendiculum. Valde enim indecens est si nos reprehē-
sibiliter viuimus: qui formam recte viuendi alijs de-
monstrare debemus.

Cum acceditis ad mensam donec inde sur-
gatis quod nobis secundum consuetudinem
legitur sine tumultu ⁊ contentionibus audite
nec sole nobis fauces sumant cibum sed ⁊ au

res esuriant dei verbum.

Elli esuriunt verbum dei: qui desiderant illud audire: Multi sacram lectionem audiunt qui ab ipsa lectione vacui recedunt. Nullum ibi affectum habent: nullum saporem sentiunt: quicquid audiunt facile amittunt. Iudicium est illis audire quod audiunt. Quo contra scriptum est. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam: quoniam ipsi saturabuntur. Ideo saturabuntur: quia prius esuriunt. Esuriendo enim efficitur homo dignus ut postmodum saturetur. Primum ergo debemus preparare cor nostrum ad esuriendum et desiderandum verbum dei: adierit diuina gratia que nos intus perfundat et dulcedine atque sapore spiritualis reficiat. Et delectat nos cantare. Quia dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. Et bonus mihi lex oris tui: super milia auri et argenti. Non solum igitur debemus esse participes mense corporalis sed celestis: nec tantum sumere cibum corporis sed anime. Et quanto melior est anima quam corpus: tanto amplius delectare nos debent alimenta anime quam corporis. Quotiens diuina scriptura nobis legitur aut exponitur cogitare debemus: quia esca spiritualis est que nobis a deo mittitur ad reficienda corda nostra ne deficiamus in via: nosque roborandos contra tentationes diaboli et pericula huius seculi. Talem cibum nos oportet incessanter esurire: atque in mente iugiter retinere: ut possimus dicere cum prophetam. In corde meo abscondi eloquia tua: ut non peccem tibi. Qui in corde suo sacrum eloquium abscondit: vitalis ei cibus est anime, qui a morte. id est a peccato defendit et insuper ad vitam eternam perducit. Jam quid de infirmis subiungat audiamus.

¶ Qui infirmi sunt ex pristina consuetudine si

Saliter tractantur in victu: non debet aliis molestum esse: nec iniustum videri eis quos fecit aliqua consuetudo fortiores.

Et si dicat. fortiores non debent contristari si infirmos vident misericordius tractari. imo quia fortiores sunt in se debent abstinentie seruare rigorem. et aliorum imbecillitates equanimiter per compassionem portare.

Nec illos feliciores putent: quia sumunt quod non sumunt ipsi sed sibi potius gratulentur: quia valent quod non valent illi.

Melius est enim abstinere quam sumere. Nam illud virtutis est hoc infirmitatis. Gratulari sibi quisque debet qui dono diuine gratie tam sanus est et validus ut possit sibi sufficere cibus aliorum et potus qui nihil delicatum querit: nihil superfluum. Quanto enim quisque minus appetit: quanto artius vivit: tanto beatiores existit. Arta enim et angusta est via que ducit ad vitam. Gaudeat ergo qui potest parce vivere propter Christum. parca enim vita occidit vitia. libidinem extinguit. virtutes nutrit, animum roborat. mentem ad celestia subleuat.

Et si eis qui venerunt ex moribus delicatioribus ad monasterium aliquid alimentorum vestimentorum operimentorum datur: quod aliis fortioribus: et ideo feliciores non datur: cogitare debent quibus non datur: quantum de sua seculari vita illi ad istam vitam descendunt: quamvis usque ad aliorum que sunt corpore firmiores rugalitatem peruenire

non potuerint.

Quare hic debent cogitare scz vt ex ratione reco-
gnoscant: quia iustū est vt hi qui plus descenderūt pl⁹
accipiant. Et cum hoc iustum esse cognouerint nō ve-
lint oēs accipe qđ paucos accipere viderint. Tollerā-
di enī sunt q̄ min⁹ pñt. et hoc est qđ subiungit.

Nec debent velle omnes qđ paucos vidēt
amplius: non quia honozantur: sed quia tolle-
rantur accipere: ne contingat detestanda per-
uersitas: vt in monasterio vbi quantum pos-
sunt fiunt diuites laboriosi fiant pauperes de-
licati.

Valde qppe detestabile ē vt ibi fiat paup delicat⁹ vbi
fieri appetit diues laboriosus. i. abstinēs qđ tñ sepe vi-
dem⁹ ptingere in plurib⁹. mlti enī q̄nto nobiliores ⁊ de-
licatiores fuerunt in seculo. tanto postmodū abiecti⁹
⁊ districti⁹ viuūt in monasterio. Et pleriq⁹ quanto in
seculo abiectiores ⁊ paupiores fuerūt. tanto plus de-
inde in monasterio excellētias. alīs extollentias ⁊ deli-
cationes querūt. Sed sicut diximus valde detestabile
⁊ puersum est. ibi pauperē delitias quas ante non ha-
buit. querere vbi diues p amore dei abstinendo nitit⁹
laborare. Ille seruit ventri. iste spiritui. Ille per lata⁹
⁊ spaciosam viā tendit ad penam. iste p artam viam
⁊ angustam tendit ad gloriā. Sequitur.

Sane quemadmodum egrotantes neces-
se habent minus accipere ne grauentur. Ita
⁊ post egritudinem sic tractandi sunt vt citius
recreentur: etiam si de humilima seculi pauper

tate venerint tanquam hoc illis contulerit recentior egritudo: quod diuitibus anterior consuetudo.

Sunt quedam egritudines in quibus si cibis sumitur: non adiuvat sed grauat, et tunc necesse habet egrotantes minus accipere ne grauentur. Deposita autem egritudine sic tractandi sunt ut citius recreentur. Et in hac recreatione fratrum non debet esse acceptio personarum: non debet contemni humillima paupertas. In his que postulat humana necessitas, Luz hoc eis tribuat recens egritudo: quod diuitibus anterior consuetudo. Qui enim misericors est in alium: deus misericors est in ipso. Unde ipse ait. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beatus quoque iohannes dicit. Qui viderit fratrem suum necessitatem habere et clauferit viscera sua super eum: quomodo charitas patris in eo est? Si ergo charitatem patris volumus habere: debemus in fratribus misericordie opera exercere. Quod cum agimus illi proculdubio deseruiamus qui electis suis dicturus est in iudicio. Infirmus fui et visitastis me. Esuriui et dedistis mihi manducare etc. quibus merces mox rependitur. cum dicitur. Percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Cum ergo fratribus nostris propter deum seruiamus: ipsum celorum regnum acquirimus. et si opera sunt transitoria: merces manet eterna.

Sed cum vires pristinas reparauerint redeant ad feliciorum consuetudinem suam.

Felix consuetudo est abstinere. felix consuetudo est corpus suum castigare atque in seruitutinem redigere. felix consuetudo est carnalia desideria que militant ad

versus animam abscidere.

¶ Que famulos dei tanto amplius decet quāto minus indigent. nec ibi eos teneat voluptas iam vegetatos quos necessitas leuarat infirmos.

¶ Ad leuandam infirmitatem necessarium est carnis curam agere. Que videlicet caro postq̃ vegetata fuerit: oportet eandem carnis curam refecare: ne famulos dei teneat voluptas cibi ne seruiant gule qui debent anime seruire: Quanto ergo minus indigent: tātō amplius decet ne cibi eos voluptas teneat: ne gule vitium anime virtutes tollat. Nullus palmam spiritualis certaminis apprehendit qui non in semetipso prius per afflictam ventris concupiscentiam carnis incentina deuicerit. Neq̃ enim ad conflictum spiritualis certaminis assurgitur: si non prius intra nosmetipsos hostis posuit: gule videlicet appetitus edomatur. Quia si non ea que nobis sunt viciniōra prosteruimus. nimirum inaniter ad ea que longe sunt impugnandam transimus. Multi ordinem certaminis ignorātes edomare gulā negligūt ⁊ iam ad spūalia bella cōsurgūt. Qui aliqui multa etiā q̃ magne sūt fortitudinis faciūt. sed dñante gule vitio p carnis illecebrā omne qđ fortiter egerint perdūt. Et dñ venter nō restringitur: p carnis cōcupiscentiā simul iūcte virtutes obzunt. Hoc significat qđ muros hierusalem princeps coquorū destruxit: qz virtutes aīe dñ nō restringitur vent hō pdit. Ex egypto ppl's eductus in heremo occubuit: quia despecto manna cibos carniū petiit. Primogenitorum gloriā Esau amisit: qz magno estu desiderij vilem cibum. i. lenticulā concupiuit. Neq̃ enim cibus: sed appetitus in vitio est. Unde ⁊

lautiores cibos plerūq; sine culpa sumimus. ⁊ abie-
ctiores nō sine reatu cōscientie degustamus. Ea itaq;
sumenda sunt q̄ nature necessitas querit ⁊ nō que eadē
dī libido suggerit.

Illos estimant ditiores qui in sustinēda par-
citate fuerint fortiores.

Ex fortitudine parcitatis deprimunt vitia carnis.
Ex mortificatione vitioꝝ procedit pullulatio virtutū
Ipse sunt vere diuitie quibus ditantur aīe continētū
Unde ⁊ subditur.

Melius est enī minus egere quā plus hēre
Melius est enim aliquid egestatis ppter deum su-
stinere q̄ suphabundare. Nam egestas que propter
deum est generat humilitatem que initūz bonoꝝ est.
Habundantia parit superbiam que initium est maloꝝ.
Seruus ergo dei vt voluptatem atq; appetitum car-
nis possit semp reprimere. semp debet ad minus ten-
dere vt ipsoꝝ vestimentoꝝ ⁊ alimentoꝝ minus habe-
re velit etiam q̄ necesse sit. Adiutor est quippe habe-
mus intentionis interne hūc hoīez quem externis ge-
stamus. ⁊ si ipsi insunt motus lasciuie non desunt ipsi
effectus operationis bone. Unde necesse est vt iterioꝝ
hō noster. equus quideꝝ arbiter presideat inter se ⁊ eū
quem exterius gestat quatenus ei hō suus exterior. ⁊
semp ad debitū ministeriū seruire sufficiat. ⁊ nunquā
superbe libera cernice contradicat.

Capitulum tertium.

Non sit notabilis habitus vester nec affe-
ctetis vestibus placere: sed moribus.

Fecit iste vir sanctus qđ docuit. Scriptum est enim
qꝫ vestimenta eius ⁊ calciamenta nec nitida nimium

nec abiecta plurimū. sed ex moderato ⁊ competenti habitu erant. Ipse quoq; de se dixisse legitur. fatcor de p̄ciosa veste erubesco. Nō decet hanc p̄fessionem non decet hanc amonitionē. nō decet hec mēbra. nō decet hos canos. Hinc dñs in euange. Ecce qui mol libus vestiunt in domibus regū sunt. Molliā dicunt vestimenta eo qđ mollem animū efficiūt. Mollibus vestimentis regia delectatur aula. Asperis ⁊ humilibus xp̄i delectat ecclesia. Talia debent esse vestimēta clericorū: in quibus nihil notari possit nouitatis: nihil vanitatis: nihil sup̄fluitatis: nihil qđ ptineat ad superbiam ⁊ vanā gloriā. Hicō. Nō te vera vestis: sed mūditia mentis ornatū facit clericū. Ornem⁹ ergo nos sp̄ualibus ornamētis. s. castitate: humilitate: mansuetudine: obediētia: patientia: charitate. Hec sunt indumenta quibus aīa pōt celesti impatori placere. Non enī exteriorē: sed interiorē pulchritudinē requirit inuisibilis sponsus. sicut scriptū est. Vis gl̄ia eius filie regis ab intus. Nostre ergo diuinitie: nostra pulchritudo boni mores sunt. ⁊ beata illa aīa cui dicit in canticis canticorū. Q̄ pulchra es amica mea ⁊ macula nō est in te. Studeamus ergo inuisibili dño placere: non vestibus sed morib⁹: vt impleat in nobis qđ p ap̄lm precipit. Nolite cōformari huic seculo. sed reformamini in nouitate sensus v̄fi. Et si enī exterior bō noster corripit: interior tñ renouat de die in diē. edinde subiungit. Qui de incessu statu ⁊ ceteris morib⁹ dicēs.

¶ Quando procedetis simul ambulate cum veneritis quo itis simul state. In incessu: in statu in omnibus motibus vestris: vestram bonā conuersationem ostendite. nihil fiat quod cuiusq; offendat aspectum: sed quod vestram deceat

sanctitatem.

C Sancta perfectorum ecclesia non solum floret honore religionis: sed etiam honestatis decore pollet sicut scriptum est. flores mei fructus honoris et honestatis. Religiosum quippe et honestus est: ut sicut simul habitant fratres: ita quoque simul ambulent et simul stent. Et apostolus precipit ut omnia honeste et secundum ordinem fiant. Potest quoque in hac corporali coniunctione aliquid spirituale intelligi. Sanctorum quippe societas terribilis ut castrorum acies ordinata describitur. Castrorum namque acies cum ad bellum se preparat prius se coniungere atque ordinare festinat: ne ab hostibus interrupti aut penetrari valeat. Sic nimirum nostra spiritualis acies que bene coniuncta et ordinata simul ambulare: simul stare precipitur contra diabolum quotidie munitur ad bellandum: ut videlicet extra sua coniunctione terreat antiquum hostem qui in servis dei nihil tam timet quam concordie unitatem. Sed valde nobis notandum est quod dicitur.

In omnibus motibus vestris nihil fiat quod cuiusque offendat aspectum: sed quod vestram deceat sanctitatem.

Sic debent vivere canonici ut a nemine valeant reprehendi. Valde enim incongruum est ut ipsi reprehensibiliter vivant quorum ordo erigit ut ceteris formam sanctitatis ostendant. Nam ad eos proprie hoc vox pertinet quod dicitur. Efflore sancti sicut et ego sanctus sum dicit dominus. Vere sancti esse debemus qui nomen et habitum religionis et sanctitatis suscipimus qui divino cultui sumus mancipati: sacris quoque altaribus christi consecrati: et divinis mysteriis ordinati. Ergo si nos existimet homo ut ministros christi et dis-

pensatores ministroz dei. Non precepit aposto-
lus tantum vr̃ta simus: sed sic nos inquit existimet
homo. Non enim sufficit nobis vita sancta nisi sit ⁊
fama bona. Nam vita iusta nobis est necessaria pro-
pter nos: fama bona propter alios. Unde rursus ait
apostolus. Oportet nos ab his qui foris sunt bonum
habere testimonium. Sic ergo debemus viuere vt vi-
ta concordet cum nomine ⁊ professio teneatur in ope-
re: vt si sanctus sit ordo: sancta sit conuersatio. Et si
bene de nobis dicitur testimonio bone actionis com-
probetur. Tunc religiose viuimus si illicitos motus
sub disciplina cohercemus: si membra nostra ⁊ sen-
sus nostros studeamus restringere vt non possint la-
scinie ⁊ leuitati deservire. Ut aspectus noster sit sim-
plex ⁊ humilis: ne fixe aspiciat oculus: quod illicite
concupiscat animus. Ut noster auditus sit purus ⁊
discretus: ea que superflua sunt ⁊ vana respiciens: et
ea que dei sunt gratanter suscipiens. Ut sermo no-
ster sit sale conditus ociosa ⁊ noxia detestans: bo-
na ⁊ vtilia commendans: vt sit in corde munditia:
in vultu pudicitia: incessus cum gravitate: status cū
reuerentia: motus cum maturitate: habitus cum re-
ligione. Quatinus vbiq; resplendeat sanctitas emi-
neat honestas seruetur castitas. alias humilitas: vt
in omnibus motibus nostris nihil fiat quod cuius-
q; offendat aspectū: sed qđ nostrā deceat sanctitatē
Oculi vestri ⁊ si iaciuntur in aliquam fe-
minarum in nulla figantur. Neque enim
quando proceditis videre prohibemini: sed
appetere vel ab ipsis appeti velle criminos-
sum est.

Cum de dñs dicit in euāgelio. Qui viderit mulierem
ad cōcupiscendū eā: iam mechatus est eam in corde
suo. Et qz p illicitū visum cōcupiscentia orit̃: qz p quā
mētis integritas violat̃: necesse est vt seru⁹ dei sp̃ visū
suū reprimat: ne p cōcupiscentiā ⁊ imunditiā cordis
deū offendat. Sanct⁹ David: qz oculos suos in femi
nā iecit ⁊ fuit illicito appetitu deuictus: adulterium
⁊ homicidiū ppetrauit. Si ergo tant⁹ vir per incuriā
oculorū cecidit: nos qui longe ab eius sanctitate dista
mus: tam mortale p̃ncipiū al̃s p̃cipitiū summo ope
re timere ⁊ cauere debemus. Teneam⁹ ergo sententiā
beati Job qua dī. **N**epigi fedus cum oculis meis vt
ne cogitarē quidē de virgine. Quia enī sentit vir san
ctus qz per exteriorē visum interior corrūpit̃ animus
fecit pactū cū oculis suis ne incaute aspiceret qd illi
cite cōcupisceret. **N**ō enī pfecte vitiū vincit̃ nisi solli
cite causa ⁊ oportunitas vitij caueat̃. **H**inc est qz Lot
fugienti a Sodomis p̃cipit̃ vt nō retro respiciat neqz
remaneat in omni circa regione: sed in mōte se saluū
faciat. Quisquis enī pfecte appetit incētinā vitiorū fu
gere ab aspectu ⁊ vicinitate ipsorū se debet aliā facere
atqz ad alta virtutū cōscendere: vt tanto a vitijs liber
remaneat: quanto ab eis corpore ⁊ mente tota se vir
tute elongat. Et qd visus causa sit concupiscētie osten
ditur cum subinfertur.

Nec solo tacito affectu sed ⁊ aspectu quoqz
appetit̃ ⁊ appetit cōcupiscentia feminarum.

Nec si apte dicat: **N**ō solū tacita volūtate intus con
cupiscentia oritur: sed etiam p exteriorē aspectū ge
neratur. **N**isi enī sanct⁹ David feminā fixē aspersisset
intantā tentationē carnis minime cecidisset. **H**inc p
ppbetā dī. **A**scēdit mors p fenestras n̄ras ⁊ ingressa

est domos nostras. Adors aie est concupiscentia: domus interior mens nostra est. fenestre huius domus sunt quinque corporis sensus. Adors ergo per fenestras ascendit atque in domos ingreditur: quoniam concupiscentie vitium per sensus corporis praeimpit ad interiora mentis. Quapropter ne vitalis sensus per exteriorē appetitū intus intereat: opus est ut fenestras domus nostra diligentia custodiat: ut ipsius appetitum tanto facilius possimus cōpescere quāto nullū vitium permittimus ingressum patere. Valde enī timendū est quod subdit.

Et Nec dicatis vos habere animos pudicos si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis est nunciū.

Sepe que intus latent: exteriora membra denūciāt et frequenter per habitū corporis cognoscitur habitus mentis: minor autē est culpa dū latet in occulto. Sed iam maior efficitur cū incipit apparere in publico. Et sciendū est quod impudicitia alia est carnalis alia spiritalis. Spiritualis est que per delectationem cogitationū: intus tantū agitur. Carnalis est que corporaliter cōpletur. fit autē multis modis. nā modo per visum: modo per auditū: modo per tactū: modo per cogitationem: modo per locutionē: modo per operationē. Talibus fomentis nutritur et exercetur libido: et separat aīa a deo. fugit de moribus castitas et exercetur in sensibus luxuria. vnde et subditur.

Et cum se inuicem sibi met etiam tacēte lingua conspectu mutuo corda nūciānt impudica: et scōm cōcupiscentiā carnis alterutro delectantur ardore: etiam in tactis ab imunda violatiōe

corporibus. fugit castitas ipsa de moribus.

Castitas quippe de moribus fugit dū libidinosa voluptas conspectibus mutuis magis magisque inardescit. Et si corpus ab imunda violatiōe nō tangit: ipsa tñ imunda violatio: visu affectu: cogitatione delectatione perpetratur. Istis fomentis quasi quibusdam gradibus crescit peccatum. Cogitatio prava delectationem parit: delectatio cōsensū: consensus opationē opatio p̄suetudinē: cōsuetudo necessitatem. Ap̄ls autē legem peccati dicit esse in mēbris. Que lex consuetudo est quā peccando concipimus. ⁊ nō ab ea cū volumus discedimus. qz iam necessitatis vinculo per cōsuetudinem retinemur. Bonū est ergo culpam corrigere cū incipit apparere. quia si morari ceperit immitatem sceleris facit. Et quid dicit psalmista de huiusmodi. *⁊* Prolongauerant iniquitatem suam: dñs iustus concidet ceruices eorū.

Nec putare debet qui in feminam figit oculum ⁊ illius in semetipso diligit fixum ab aliis se non videri cum hoc facit videtur oīno etiā a quibus se videri non arbitratur.

Et hoc videmus frequenter contingere de his qui culpas suas volūt abscondere qz dū vicia sua quasi caute vel latenter agere estimant: ipsi se ipsos dum nesciunt demonstrant. ⁊ culpa que occulta esse creditur ab aliis manifeste cognoscitur.

Sed etiā si lateat ⁊ a nemine hominum videatur quid faciet de illo superno inspectore quem latere nihil potest: an ideo putandus est non videre: quia tanto videt patientius quana

to sapientius.

CIn cunctis ergo que vel agendo vel loquendo vel cogitando delinquimus aspectum superni iudicis vehementer formidare debemus. Quia si aliquando non apparent hominibus nostra vitia: illius tamen oculis omnia nuda sunt et aperta. Et hoc non deberet a culpa reprimere: quia in eius iudicio nihil multum poterit remanere. Contra vitiorum incentiva debemus opponere inferni tormenta, et contra transitoriam delectationem perpetuum dolorem. Valde stultus est qui pro eo quod paruo tempore luxurie deseruit: suumque miserum desiderium pravis delectationibus pascit: et celestem et perdit amenitatem et eternam incurrit damnationem.

Illi ergo vir sanctus timeat displicere ne velit femine male placere. illum cogitet omnia videre: ne velit feminam male videre. Illius namque et in hac causa commendatus est timor ubi scriptum est abominatio est domino defigens oculum.

Ex quibus verbis patet: quia si oculum in feminam figimus deo nostro cui placere debemus: abominabiles sumus. et a quo debuimus percipere gloriam recipiemus penam. Quapropter necesse est ut si a nostris vitiis: diuinus nos non separat amor vel reprimat timor: et si nos non delectant superna gaudia: saltem terreant eterna supplicia. Sic incipit homo recedere a peccato: si timeat displicere actori suo. Sed dicit aliquis, Quomodo timebo deum? Si vis deum timere illum cogita omnia videre. Titillat te mala conscientia: cogita quia deus te videt, Quicquid

in te malī fuerit: pensa q̄ deus totū conspiciat quicquid
egeris vel dixeris aut mente tractaueris semp atten
de super te oculos dei: semp time displicere illi. Nec
est via iusticie: hec sunt primordia sapientie sicut scri
ptum est. Initium sapientie timor domini. Sequi
tur.

¶ Quando ergo simul estis in ecclesia: et ubi
cunq; ubi femine sunt inuicem: vestram pudici
tiam custodite.

¶ Magna est pudicitie virtus et multum commendata in
scripturis diuinis. hec virtus celestis et spiritualis est. nam
hominem a terra subleuat. angelis sociat. deo coniungit
de terreno celestem: de carnali spirituale facit. Humanas
hec virtus etiam naturam transcendit. Nam quod homo pudicus
quod castus est non tam virtus humana facit quam diuina per hanc
nos amat inuisibilis sponsus. Nam non enim placet deo anima
si non est casta: si non est pudica. Nam si imunditie et
luxurie deseruit: abominabilis est ei et reprobata. Ista
dicitie virtus et deo acceptabilis est et hominibus.
Hanc nobis inuidet: hanc impugnare non cessat hostis
anticuus. Ipse enim persuasor imunditie atque luxurie.
Plures decipit: plures corrumpit. Nam parcit clericis
non parcit monachis. et quod satis gemendum est ipsos
etiam religiosos persternit. Necesse est ergo summa vigilan
tia inuicem nostram pudicitiam custodire: nam si eam
perdimus totum amittimus etiam nosmetipsos. Qui
perdit pudicitiam: perdit animam suam: perdit deum: perdit
seipsum. Et ad hoc in unum habitamus ut nos inuicem
custodiamus: inuicem corrigamus: inuicem erudiamus ut quod
quisque non potest per semetipsum: possit per alium. Et
quia nostra custodia non a nobis sed a deo est: bene sub
ditur.

E Deus enim qui habitat in vobis etiam isto modo custodiat vos ex vobis.

Non enim sufficiens est nostra custodia nisi adsit divina. Nisi enim dominus custodierit civitatem frustra vigilat qui custodit eam. Nemo est qui pudicitiam possit custodire aut in seipso aut in alio nisi per deum. Sed si ipse habitavit in nobis: poterimus per ipsum quod non valeamus per nos. Sic ergo studeamus vivere: ut nos in ipso et ipse in nobis dignetur habitare ut casti et iusti possumus esse per ipsum. Qui vivit et regnat deus per omnia secula seculorum Amen.

Et si hanc de qua loquor oculorum petulantiam in aliquo vestrum adverteritis: statim amone te: ne male cepta progrediantur: sed de proximo corrigantur. Si autem et post ammonitionem iterum vel alio quocumque die id ipsum eum facere videritis iam velud vulneratum sanandum prodat quicumque hoc potuerit invenire. prius tamen est alteri vel tertio demonstrandum ut duorum vel trium testium possit ore convinci et competentis severitate coerceri.

Hec sententia verbis apostolicis et evangelicis concordat. Est enim beatus Paulus. Si fuerit homo preoccupatus in aliquo delicto. vos qui spirituales estis: instruite hominem in spiritu lenitatis. Et dominus in evangelio. Si peccaverit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te audierit lucratus es fratri tuo. si autem te non audierit: adhibe tibi duos vel tres: ut in ore duorum vel trium stet omne verbum. Summa quidem diligentia est inue-

stigāda ⁊ corrigēda culpa. Nā si eam nō emēdam⁹
in hoc seculo, dānabimur in futuro. Vnde aplūs ait.
Horrendū est incidere in manus dei viuentis. Mel-
lius est ergo modo vitā emēdare: q̃ tunc perire. Qui
amat corripī sapiēs est. Vnde scriptū est. Corripe sa-
piētē: ⁊ amabit te. Stultus autē si corripit irascit.
Sed quid dicit aplūs ad discipulū. Iusta inqt opor-
tune importune. Oportune dicebat ppter eos qui li-
benter audiebāt verbū prediciōis. Importune pro-
pter eos qui inuiti audiebāt. Similiter eos qui culpas
redarguunt: aliquādo oportet esse iportunos: sed ista
iportunitas nō est ex ira: sed ex charitate. Et sepe is
cōturbat: quia corripit cum cogitare ceperit cū q̃to
amore frater suus euz reprebēderit: gaudet de repre-
bensione ⁊ quod delinquit studet emendare.

Nec vos indicetis esse malūolos qñ hoc i-
dicatis magis quippe nocētes estis si frēs vros
quos indicando corrigere potestis tacendo pe-
rire permittitis. si enī frater tuus vulnus habet
in corpe quod velit occultari cum timet se carī
nōne crudeliter abste sileretur: ⁊ misericorditer
indicaretur. Quanto ergo potius debes mani-
festare. ne deterius putrescat in corde.

Si crudelis est qui vulnus in corpore fratris celat
multo magis est crudelis: qui pcti vulnus in aīa fra-
tris nō indicat. Et reus mortis illius existit quē tacē-
do perire permittit. Sicut enī ille ex opere ita iste dāna-
tur ex taciturnitate. Quod si is crudelis est: qui culpā
nō detegit. ecōtra ille misericors est: qui eā nō absco-
dit. Nec maiore potest erga miserū agere misericor-

diā: q̄ perenni p̄stare vitā. Magna quoq̄ ab oīpotē
ti deo illi merces debetur. a quo dictum est. Beati mi
sericordes qm̄ ipi misericordiā cōsequē. Et beatus
Jacobus ait. Qui cōverti fecerit peccatorē ab errore
vie sue: saluabit aīam eius a morte: 7 operit multitu
dinē peccatorū. Quo aut̄ ordine culpa debeat demon
strari ostendit cum subiungit.

¶ Sed ante q̄ alijs demōstretur p̄ quos cōuī
cēdus est si negauerit prius preposito d̄z osten
di: si amonitus neglexerit corrigi: ne forte possit
secretius correctus nō innotescere ceteris.

¶ Culpa cū occulte cōmittitur: ab alijs fratribus qui
eiusdē culpe cōscij sunt: is qui deliquit frater si pōt se
creto debet corrigi. Qd̄ si neglexerit audire patrimo
nasterij debet indicari vt ip̄e fratrem secrete corrigat
quatinus culpa que adhuc latens est: si forte secretius
corrigi potuerit nō oībus innotescat. Si aut̄ negaue
rit tunc testes adhibeant̄: 7 cōuictus destitutus iudi
cetur. Et hoc est quod subdit.

¶ Si aut̄ negauerit. tunc negati adhibēdi sūt
aliij. vt etiā corā oībus possit nō ab vno teste ar
gui. s; a duobus vel tribus cōuinci. Cōuictus
vero secundū prepositi vel etiam presbyteri ad
cuius dispensationem pertinet arbitrium debet
emēdatoriā subire. alias sustinere vindictam.

¶ Qui blande castigatur 7 non corrigitur. acius ne
cesse est vt arguatur. Cum dolore enim abscindenda
sunt que leuiter sanari non possunt. Qui amonitus
secreto de peccato corrigi negligit: publice arguen
dus est: vt null⁹ quod occulte sanari nescit: manifeste

valeat emendari. Manifesta aut pctā nō sunt occul-
ta curatiōe purgāda. Palā enī arguendī sunt q palā
peccant vt dū aperta obiurgatione sanant: bī qđ eos
imitando delinquerūt corrigant. Is ergo qui secreto
āmonitus corrigi noluit publice cōuictus debet emē
datoriam subire vindictam.

¶ Quā si ferre recusauerit etiam si ipse non ab-
scesserit de vestra societate proijciatur. Nō enī
z hoc fit crudeliter sed misericorditer: ne conta-
gione pestifera plurimos perdat.

¶ Melius est enī vt p multoz saluatiōe vn⁹ cōdem-
netur q̃ p vnus exemplū plures periclitentur. Hinc
dñs in euange. Si oculus tuus scandalizat te: erue eū
z pice abs te. Expediit enī tibi vt peat vnū membrorū
tuorū q̃ totū corpus tuū mittatur in gehennam. Et si
dextera manus tua scandalizat te: ascide eam z proij-
ce abs te. Per dextruz oculū aut dextrā manū possu-
mus intelligere aliquem nostrum necessariū amicum
Qui nobis puidet in causis: oculus noster est. Qui mi-
nistrat in necessarijs: manus nostra est. Qui si puidet
etiam in spiritualibus: noster dexter oculus est aut de-
xtera man⁹. Talis tam necessariū amicus si ceteros
in dei seruitio scandalizauerit z incorrigibilis extite-
rit. de corpore id est de societate abscindēdus est. Me-
lius est enim solatium vnus perdere: q̃ per vnum to-
tum corpus perire.

¶ Et hoc quod dixi de oculo nō figēdo etiā in
ceteris iueniēdis: phibēdis: indicādis: cōuincē-
dis iudicādisq; pctis: diligēter z fideliter obser-
uetur cū dilectiōe hoīs z odio vitiorum.

Chinc idem beatus doctor alibi dicit. Sic diligendi sunt hoies vt eorū non diligantur errores. Aliud est enī amasse q̄ facti sunt: aliud vō odisse q̄ faciūt. Sūt nōnulli qui aliorū redarguūt culpas: nō tam ex charitate q̄ ex odij amaritudine: nō tam vt eos corrigi velint q̄ vt odium quod in corde gestant exercere possint. 7 hoc nō est f̄m deum: sed magis ad vindictā p̄tinet q̄ ad disciplinam. Laueant ergo fratres vt neminem rephendant cum ira 7 indignatiōe: sed poti⁹ cū dulcedine 7 charitate. Et si aliquā culpa exigente sonat in voce asperitas: semp̄ tñ maneat ī mēte lenitas iuxta qđ apl's p̄cipit dicens. Vos qui spūales estis inuite h̄mōi in spū lenitatis. Bene autē subiūgit. Considerans teipm̄ ne 7 tu tempteris. Attendere enī debet qui aliū rephendit qz 7 ip̄e pctōr 7 fragilis existit ne grauit̄ tēptetur si quem redarguere conatur indignando potius q̄ cōpatiēdo. fiat ergo cū dilectiōe boiū 7 odio vitiorū vt amor seruetur erga hominem 7 odium aduersus vitiū: quia districtio debetur vitijs compassio vō nature. Sequitur.

Quicunq; autē intantū progressus fuerit malū vt occulte litteras ab aliquo vel quodlibet munus accipiat si hoc vltro confitetur: paratur illi 7 ozetur pro illo.

Ideo pregressum esse in malū magnū dicit fratres qui occulte aliquid recipit: q̄a aliquid occultare est ordinem atq; propositum infringere. Magnū malum incurrit qui sui ordinis preuicator existit. Nisi propheta sanctus magnū malum esse sciret q̄ Siesi discipul⁹ su⁹ a Maama syro 7 mun⁹ occultū accepisset nequaquā eum tam terribiliter passiōe lepre percuteret.

Exemplo itaq; suo nos docuit graui correctione esse dignum: qui cōmitteret simile peccatū. Tamē si hoc vltro cōfiteatur parcendū est ei, 7 orandū pro eo. Nam culpa leuior efficitur, que cōfessione volūtaria humili ter aperit. Vnde dauid dicit. Dixi cōfitebor aduersus me: 7 tu remisisti impietatē peccati mei.

¶ Si autē dephēditur atq; cōuincitur scdm arbitriū p̄sbyteri vel prepositi grauius emēdetur. Quia quāto grauior est culpa: grauior cōpetit disciplina. Grauius quippe 7 mortaliter offendit qui malum qđ agit etiā abscondit. De occultis lris 7 munusculis beat⁹ hieronym⁹ ita scribit. Dulces inquit lras 7 sudariola 7 crebra munuscula: sanct⁹ amor nō habz. Quisquis talibus delectat⁹: magna vanitate seducit⁹. Et quo plus delectat⁹ in infimis eo ampli⁹ deicitur a supernis. Ex huiusmōi aut malo graua solēt generari vitia. Sed qui perfecte vitia cauere desiderat: nō solum studet vt ea que per se sunt mala caueat: sed etiaz illa refugit: vnde vel mala actio vl̄ praua opinio procedere possit: nos vero quos oportet bene viuere et bonū exemplū alijs demonstrare nō cōuenit talia agere: vnde quis possit vel malam suspicionē habere.

¶ Capitulum quartū.

Vestras i vnū habeatis sub vno custode vel duobus: vel quod sufficere possint ad eas excutiendas. ne a tinea ledantur. Et sicut pascimini ex vno cellario. sic induamini ex vno vestiario.

¶ Quod vestes precipit in vno loco reponi: sub vno custode vel pluribus due videntur cause. Prima scilicet

licet ne per incuriam neglecte a tineis corruperentur:
si nō excuterētur. Secunda ne frater hanc ipam vestē
quā habet in propriū habere se crederet si in proprio
loco sibi reponere liceret. Huic autē sentētie videtur
verba concordare que sequuntur *Ait enim.*

Et si fieri potest ad vos nō pertineat. quod
vobis indumētū pro tēporū cōgruētia pferatur:
vtrū hoc recipiat vnusquisq; quod deposue-
rat. an aliud quod alter habuerat dū tamen vni
cuiq; prout cuiq; opus est non negetur.

Ideo ait si fieri potest: vt si cui videat difficile liceat
ipm quod deposuerat vestimentū recipere. Ad maio-
rem tamē perfectionē pertineret: si ad tantū cōtēptū
sibi peruenisset. vt eo solūmodo quod opus est corpi
contentus esset. Iuxta quod apłus ait. *Habētes vi-
ctum 7 vestimentū: his contēti esse debemus. nō de-
terminat quātūz vel quale. sed tantū ea nominat que
sufficiāt nature. Nā in iperfectis plus semp volūtas
appetit: q̃ necessitas. Sicut autē beat⁹ Hieronymus
ait. Humana natura modico cōtenta est. cōsuetudo
aut multa addidit. volūtas 7 voluptas plurima co-
pulauit. Sz si qs deū pfecte diligeret: si carnalib⁹ desi-
derijs oīno renūciaret: multa ressecaret superflua: que
modo tenet quasi necessaria. Discam⁹ ergo toto cor-
de deū diligere. Quaten⁹ per ipius amorē studeam⁹ 7
contēti esse necessarijs 7 supflua resecare. Ut dñz qđ
opus est vnicuiq; nō negat 7 vltra qđ op⁹ sit a nemine
requirat. Charitas nō qrit que sua sunt. Charitas cō-
munia proprijs ante ponit. Charitas facit abiectum
esse in domo dei. Hanc si quis q̃ perfecte possiderit:
etiā ex eo qđ opus erit sibi metip̃i ressecabit.*

E Si aut hinc inter vos contentiones et mur-
mura oriuntur cum conqueritur aliquis se de-
terius accepisse q̃ prius habuerat: et indignum
esse quod nō ita vestiatur sicut alius frater eius
vestiebatur. Hinc vos probate quātum vobis
desit in illo interiore sancto habitu cordis q̃ pro
habitu corporis litigatis.

Augustinus. Contētio est: cuz aliquid obstinato aio
defendit: vbi veritas nō inquiri: sed intētio fatigat.
Habitus cordis nr̃i sanctificat: per dei gr̃am: per in-
habitationē spūs sancti: quādo inest charitas: pax: bo-
nitas: humilitas: patiētia: cōcordia: mansuetudo: et
alia huiusmodi. Hec sunt nr̃e interiores diuitie. scilicet
boni mores et virtutes. Sed si incipim⁹ inter nos cō-
tendere: murmurare: litigare: statim ab his spūalib⁹
bonis vacui remanemus. Virtutes enī cum vitijis re-
manere nō possunt. Nam fermentū modicū totam
massam corrūpit. Hinc se debet probare quisq̃: et sol-
licite pensare: q̃tū intus illi desit: et q̃ magnū dānum
incurrit: qui pro rebus trāseuntibus. hoc vnde debet
esse beatus: perdit. Valde ergo nobis cauende sunt
lites et cōtentiones: qz hec sunt opera carnis. Et sicut
ap̃lus ait. Qui talia agunt regnū dei nō possidebunt.
Ideo nos ammonet in alio loco dicēs. Nihil per cō-
tentionē aut inanē gloriā: superiores sibi inuicē arbi-
trantes nō ea que sua sunt cogitātes singuli: sed ea q̃
sunt alterius. Plurimū enī valent hec duo ad remo-
uendas lites: et generandā cōcordiā: cum quisq̃ infe-
riore se oībus iudicat et ea que sunt alterius: magis q̃
sua propria pensat. In his enī duobus humilitas et
charitas cōmēdant. Que nō solum nō discordare so-

lent sed etiā discordantes ad concordiam reducere. Et quia hec que dicta sunt ad perfectiores pertinent: propter minus perfectos temperat sententiā Cū subiūgit.

Tamen si vestra tolleratur infirmitas ut hoc recipiatis quod deposueritis: in vñū tamē locum sub communibus custodibus habete quod ponitis.

Et videlicet dū in cōmuni loco reponitur: hoc ipm quod in proprios vsus suscipit non propriuz esse: sed cōmune credatur.

Ita sane ut nullus sibi aliquid operetur sed omnia opera vestra in vñū fiant maiori studio et frequentiori alacritate q̄z si vobis singulis faceretis propria.

Et inde aplicā sententiā apponit et exponit dicēs.

Charitas enī de qua scriptum est q̄ nō querit que sua sunt sic intelligitur. Quia cōia proprijs nō propria cōmunibus ante ponit.

Hec est causa quare null⁹ aliqd sibi operetur. Sed omnia in cōmuni fiant maiori studio et frequentiori alacritate: q̄ si essent propria. Hec est in quā causa: quia charitas que nō querit que sua sunt cōmunia: proprijs ante ponit. Si charitas xpī nō querit q̄ sua sunt: null⁹ vestrū debet operari sibi. Et si christi charitas: cōmunia proprijs ante ponit ergo maiori studio debemus agere cōmunia: q̄ si essent ppria. Maior est enim fructus charitatis: q̄ proprietatis. Nam oculus nō vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit: que preparauit deus diligentibus se,

Et ideo quāto amplius rē cōem q̄z prōpria
vestra curaueritis. tātō vos amplius proficere
noueritis vt ī oībus quibus vtitur trāsitoria ne
cessitas superemineat que permanet charitas.

Transitoria quippe necessitas vtitur temporalib⁹
rebus: temporalibus studijs in quibus debet semper
charitas supereminere quia nemo potest placere deo
sine charitate. In cunctis ergo que agimus necesse ē
vt semper emineat charitas: quia ipsa est mater vir-
tutum: ipsa est radix omnium bonorū: hec est via sub-
limior que tendit ad celum. de qua Paulus ait. Ad-
huc excellentiorē viam vobis demonstro. Multum
proficit in hac charitate qui pro amore dei cūcta que
huius mundi sunt despicit: nihil sibi retinere appetit:
quicquid habet in cōmune ponit. Vere per excelsam
viam graditur qui calcatis terrenis mente ⁊ deside-
rio ad celestia subleuatur. Charitas in amore dei con-
stat ⁊ primum. Amor autē de tribus rebus exprimitur
vt nihil remaneat in hoīe quod non diuine dilectioni
subdatur. Nam deū precipimur diligere ex toto corde
videlicet vt oēs cogitationes nostras referamus ad
ipsum. Ex tota aīa: vt oēs affectiones anime diriga-
mus in ipsum. ex tota mente: vt omnē rationem qua
intelligimus ⁊ discernimus: habeam⁹ in ipso. In di-
lectione proximi duo seruanda sunt: vt qđ tibi nō vis
fieri: alijs ne feceris. Et que vultis vt faciāt vobis ho-
mines: ⁊ vos eadem facite illis. Ex hac gemina vir-
tute dilectionis in proximū oēs oriuntur virtutes: q̄
bus aut vtiliter que sunt appetēda cupimus: aut que
vitanda sunt vitamus. Ex his duobus articulis con-
grue diligitur proximus dū ⁊ beneficijs fouet⁹ ⁊ nul-
la malitia leditur. In oībus ergo quibus vtitur tran

fitoria necessitas: debet supereminere charitas: quia
quicquid agimus: aut loquimur aut cogitamus: aut
charitatē dei debet respicere aut proximi ut in oī no
stra conuersatione nostre intentionis sūma versetur
semper in charitate. In his autē dñobus p̄ceptis tota
lex pendet ⁊ prophete.

¶ Cōsequēs ergo est ut etiā cū quis filiis suis
aut aliq̄ necessitudine ad se ptinentibus in mo
nasterio cōstitutis aliquā contulerit vestē siue
q̄olibet aliud iter necessaria deputādū non oc
culte accipiatur: sed sit in p̄tate p̄positi ut in rē
cōm redactū cui necesse fuerit p̄beatur.

¶ In cōmuni enī vita nihil licet occulte recipi: nihil p̄
priū retineri. Sed si quid alicui datur reddendū est p̄
posito ut in rem cōm redactū cui necesse fuerit p̄bea
tur. Sic extinguitur auaritia: supfluitas refecit. Sic
nutritur charitas ⁊ paupertas sancta custoditur: q̄ dū
non licet terrena retinere cogitur anim⁹ celestia cogi
tare. Sed sunt quidā qui grauiter conturbant̄ euz ea
que ab alijs suscipiūt retinere nō pmittunt̄. Amant
munuscula delectant̄ in p̄prijs ⁊ sepe ex paruis ⁊ vi
lissimis rebus tanto inardescūt desiderio ut earū oc
casionē: concordia fratrū soleant cōturbare. Quod p̄
suasione diabolica fieri dubiū nō est. Callidus enī ho
mo oīuz mores ⁊ q̄litates animiq̄ affectus discernit
Et in eo vnūquēq̄ tēptat in quo se magis p̄ualere co
gnoscat. nec curat utrū ex magno vel ex p̄uo decipiat
sed tantū ut charitatē fratrū corrūpere valeat. Debe
mus ergo contra hostē callidū canti ⁊ vigilantes esse
atq̄ eius laqueos in omni reruz materia precauere: ⁊
omnia terrena quibus decipere potest animi virtute

calcare. Ut possimus cantare in psalmo. Laqueus co-
tritus est et nos liberati sumus. Sed quia quidam in
hoc capiuntur: subiunctum est.

¶ Quod si aliquis rem sibi collatam celauerit
furti iudicio condemnatur.

¶ Apłs dicit. fures et latrones regnū dei nō posside-
būt. furtū enī criminale peccatū est sicut scriptum est.
Non adulterabis: nō furtū facies: nō testimoniū fal-
sum dices etc. Quia ergo inter criminalia peccata de-
putatur iuxta canonū sententiā: sic iudicari debet qđ
de furto: quomodo de adulterio: quō de homicidio
quomodo de falso testimonio. frater ergo qui rem si-
bi collatā celare appetit: inde traditoris locū tenet in
sancta ecclesia qui fur erat et latro: loculos habens ea
que cōmittebant sibi a dño asportabat et abscondēbat
Qui tanto cupiditatis et auaritiē vitio exarsit ut dñm
suū sicut ei diabolus in cor miserat venderet et trade-
ret. Sed appetendo lucrū mortem inuenit sicut scri-
ptū est. Dū sitit lucrum peruenit ad laqueū. Tales sūt
fructus auaritiē. Caveant ergo fratres ne lucra appe-
tant ne quālibet rem abscondant: nedum suadēte dia-
bolo tam detestabilem perpetrant culpam: iusto om-
nipotentis dei iudicio mortis et damnationis incur-
rant penam. Sequitur.

¶ Indumenta vestra scđm arbitrium prepo-
siti lauentur: siue a vobis siue a fullonibus: ne
interiores anime sordes contrahat munde ve-
stis nimius appetitus.

¶ Quare vestimenta nra lanari scđm arbitrium p̄posi-
ti iusserit: ipse idē causam supponit: ne videlz frater
sordes in aīa contrahat si ultra modū vestes mūdās

habere concupiscat. Tanto enim quisque polluitur in-
tus quanto ad inanem gloriā foris mūdatur. Cu rare
ergo debent platine per nitorē vestiū delinquant sub-
diti. Nō enī nitor vestiū: sed morū ornat clericū. Un
apl's nos ammonet dicens. Nolite conformari huic
seculo: sed reformamini in nouitate sensus vři. naz q
formā huius seculi appetūt: formam interioris hoīs
non requirūt. Et quāto exterior pulchritudo diligitur
tanto interior minus amatur. Hec est aut vera 7 spi-
ritualis mūditiā quā requirit deus in nobis dicens.
Lauamini mūdi estote: auferte malū cogitationuz ve-
strarū ab oculis meis. Nō enī ait scriptura: beati mū-
do corpore sed beati mūdo corde: qm ipsi deus vide-
bunt. Et ne quis putaret curam carnis omnino esse re-
secandam: adiungit.

Lauacrum etiam corporis cum infirmita-
tis necessitas cogit minime denegetur: fiat si-
ne murmure de consilio medicine: ita vt etiam
si nolit iubente preposito faciat quod faciendū
est pro salute: si autem velit 7 forte non expedit
sue cupiditati non obediatur.

Hec sententia verbis apostolicis videtur cōcorda-
re que carnis curā fieri p̄hibet in desiderijs. in necessi-
tate vō nō p̄hibet. Multū enī interest inter necessita-
tem 7 cupiditatē. nam qđ ex necessitate est vtile est. qđ
ex cupiditate est vitium est. Sūt aut quidā qui dicūt reli-
gioni nō cōpetere corporalem medicinam. Sed si di-
ligenter attenderent ipsi recognoscerēt: quia hoc qđ
māducamus 7 bibimus qđ vestimur 7 operitur. 7 ter-
renis rebus ad necessitatem vtimur: corporalis me-
dicina est. fiat ergo sine murmure de cōsilio medicine

Et bene ait nolens in necessitate cogatur: volens ex cupiditate reprimatur: quia necessitati quidē non cupiditati obediendū est. Sequitur.

Nam aliquando etiā si noceat prodesse creditur quod delectat.

Ecce quare homo sue cupiditati obedire nō debet: quia sepe sic ipsa sua cupiditate decipitur vt credat id sibi prodesse quod nocet. Sic fallit homines mala cupiditas. Sic simulat bonū esse quod malū est atq; vtile quod perniciosum est. Ecce quare adeo dānant scripture sacre cupiditatē ⁊ carnalē delectationez: quia videlz ad mortem trahūt homines dum ipsi nesciūt, ⁊ propterea dixit aliquñ etiā si noceat pdesse creditur quod delectat. s; iuxta apli vocē: optet nos abstinere a carnalib⁹ desideriis que militant aduersus animas. caro quidem concupiscit aduersus spm̄. sed per disciplinam spūs est semper reprimēda concupiscentia carnis. Sed sunt quidam qui rigorem spūs: alij qui molliciez carnis supra modum sectantur. Illi dū spiritualiter viuere appetūt: aliquando cū vitijs ⁊ carnem extinguūt. Sed sciendū est quia virtus si modū non habet in vitium vertitur. Illi vero qui carnaliter volunt viuere cū cura carnis student ⁊ ppria desideria nutrire. Nonendus est igitur vtriusq; modus ⁊ cogendi sunt illi facere quod faciendū est pro salute. bi vō reprimendi sunt: ne faciāt quod carnaliter concupiscunt. Salus quidem corporis ad seruīendum deo seruanda est: cupiditas vō carnis extinguenda est. Et quia de manifesta infirmitate locutus est de latenti dolore subiūgit dicens.

Deniq; si latēs est dolor in corpore: famulo dei dicenti quid sibi doleat: sine dubitatione credatur.

Et iure enī credēdus est quē boni mores ⁊ conuersa-
tio scā famulū dei esse cōmendāt. Non enī ex ore lo-
quentiū cognoscit vītas vel falsitas. Sed a fructibus
eorū ait dñs cognoscetis eos. Nō sunt fallaces: non
sunt duplices: nō sunt ex illis q̄ in corde ⁊ corde locu-
ti sunt falsa. famuli dei q̄les sunt in corde: tales sunt
in ore. Bona vita fide: fidē dat verbis: mala vita ip̄s
vitatē facit esse ambiguā. sine dubitatiōe ergo credāt
illis q̄ sine dubitatiōe sunt boni. Alio modo.

Si latens est dolor in corpore famulo dei di-
cētī quid sibi doleat sine dubitatiōe credatur.

Famulus dei custodit vias suas vt nō delinquat in
lingua sua. famulus enim dei timet offendere deum
nō solū i ope sed etiā in sermōe. Tales ergo nos exhi-
bere debem⁹ vt qcqd dixerimus sine dubitatione cre-
dāt nobis. Vita debet cōmendare sermonē: ⁊ bona
opa testimoniū p̄hibere veritati: sicut saluator n̄r de
se dicit. Si mibi nō creditis vel opibus credite. Opa
inqt que ego facio: testimoniū p̄hibent de me. mul-
ti enī sunt quib⁹ nō credūt etiā cū verū dicūt. Quare?
qz aut mali sunt aut in suspiciōe habentur ne sint ma-
li. Sed si vita n̄ra sine suspiciōe cepit esse bona: mor-
verba n̄ra sine dubitatione credentur vera. Quanto
q̄sq̄ minus bonus est tātō minus creditur. Quanto
cepit esse religiosior: tātō eius v̄bis maior fides p̄stat
Et qz infirmitatis necessitas aliquñ appetit ea que sibi
ipsi sunt contraria: ideo adiūgit.

Sed tamen vtrū sanādo illi dolori qd dele-
ctat expediat si nō ē certū medicus cōsulatur.

Credendū est eorū verbis: nec tñ statim acquiescēdū
est eorū desiderijs, nā ⁊ famulos dei tentāt illicita de-

sideria. ergo si nō est certū medicus consulat. Quera-
tur ille qui de incerto faciat certū. Nec miruz si medi-
corū consilia querimus cū aplm Paulū consilio me-
dicine vsum fuisse legamus. nā per epistolam suā Ty-
motheo p̄cipit dicens. Modico vino vtere ppter sto-
machū ⁊ frequētes tuas infirmitates. A rigore ergo
abstinentie discretus magister discipulum temperat
ne scilz frequentibus passionibus fractus a bono pre-
dicationis elanguescat. Bonū quippe erat vt discipu-
lus sc̄tus ex infirmitate fructū patientie redderet. sed
vtilius esse p̄uidebat apostolus si v̄su medicine aliqn-
tū cōualefcens aliorū animas deo lucrifaceret. Ex di-
uersis autem bonis vtiliores eligenda sunt. hac autē
auctoritate fultū: ad hoc corporalem medicinam que-
rere debemus vt inde maiorem fructū domino refe-
ramus.

C Neq; eant ad balnea sine quocunq; ire ne-
cesse fuerit minus q̄ duo vel tres. ⁊ ille qui ha-
bet aliquo eundē necessitatem cum quibus pre-
positus iusserit ire debebit.

C Prouideamus bona vt ait apls: non solū coram
deo sed etiā coram hominibus. P̄pter nos cōsci-
entia bona sufficit nobis. ppter alios fama nostra nō
pollui: sed pollere debet in nobis. Qui fidens consciē-
tie sue negligit famā suam crudelis est. Maxime in
loco isto positus. de quo dicit apostolus scribens ad
discipulum. Circa omnes te ipsum bonorū operū pre-
be exemplum. Rursus alibi ait. Spectaculū facti su-
mus mūdo ⁊ angelis ⁊ hominibus. Qui nos amant
querunt quid laudent in nobis. qui nos oderunt detra-
hant nobis. Nos autem in vtroq; medio constitu-
ti adiuvante domino deo nostro: ⁊ vitam nostram ⁊

fama; sic custodire debemus vt non erubescant de nobis coram detractoribus laudatores. Simul ergo ire debent duo vel tres ⁊ propter solatium ⁊ propter bonę vite testimonium. Unde ⁊ Salomon ait, Ne solus quia si ceciderit non habet subleuantē, si fuerint duo: fouebuntur mutuo. Verum autem ait cum quibus prepositus iusserit ire debebit. s. vt a prelato prouideatur securitas persone. ⁊ a subiecto virtus obseruetur obedientię. Sequitur,

Egrotatum cura siue post egritudinem reficiendorum siue aliqua imbecillitate etiam sine febribus laborantium: vni alicui debet iniungi vt ipse de cellario petat quod cuius opus esse prospererit.

Eligendus est frater timens deum qui circa infirmos maximam curam gerat. ⁊ quod opus illis fuerit ministrare studeat: ⁊ eo affectu eis deseruiat: ac si ipsi domino Iesu christo deseruiret. Ipse enim dicturus est in iudicio, Infirmus fui ⁊ visitastis me. Et iterum. Quod vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Debent ergo fortiores imbecillitatem portare infirmorum, sic enim diuina charitas adimpletur: teste apostolo qui dicit. Alter alterius onera portate ⁊ sic adimplebitis legem christi. lex christi est dilectio, dilectionis officium est inuicem onera nostra portare. Diverse vero tempora ⁊ diuerse infirmitates faciunt vt onera nostra portemus inuicem. Nihil autem sic probat amicum quam oneris amici portatio. sed ⁊ ipse infirmus quia pro deo ei seruitur: pensare debet ⁊ summo opere cauere ne superfluitate sua vel impatientia sibi seruientem contristet. Studeat autem deo gratias agere ne infirmitas quam data est ei ad purgationem anime vertatur in augmentum culpe.

Sine qui cellario siue qui vestibus siue qui

codicib⁹ p^oponuntur sine murmure seruiant fra-
tribus suis.

CTales se exhibeāt: vt ea charitate frīb⁹ suis deserui-
ant ne ipī de ministerio sibi cōmissō peccēt ī murmure
nec alios p^o suā negligētiā faciāt murmurare. Graue
pctm̄ est murmuratio. Grego. Regnū celoz nullus q
murmurat accipit: null⁹ qui accipit murmurare pōt.
Salomō. ¶ Discordia fatui sicut rota carri fenū por-
tat ⁊ murmurat. Tales sūt multi frēs in pgregatiōe
q carni subditi nūq̄ cessāt a murmure. Apłus. Neq̄
murmuraueritis sicut qdā murmurauerūt ⁊ a serpēti-
b⁹ pierūt: q̄re a serpētib⁹: nisi qz serpēs venenosus ē ⁊
oīs q murmurat venenū diaboli b³ in lingua. Jacob⁹
Lingua inquietū malū plena veneno mortifero. Ca-
uendum est ergo nobis a murmure ne mortifero ⁊ di-
abolico veneno pereamus.

Codices certa hora singulis diebus petan-
tur: extra horā qui petierit non accipiat.

CSuperi⁹ pcepit ofonib⁹ instare horis ⁊ t^opib⁹ cōsti-
tutis. Tēpora ergo distinguēda sunt qb⁹ debem⁹ ora-
re: ⁊ qb⁹ debem⁹ legere. De ope quoq̄ alibi amonuit
vt null⁹ sibi opet⁹ aliqd: sed oīa opa in cōmuni fiant.
Hic tria cōmēdat nobis regula: q̄aie nre valde sunt
necessaria. s. ofonē lectionē ⁊ opationē. nā ofone mū-
damur: lectionē instrumur opatione beatificamur. si-
cut dicit spūs sctūs in ps. Labores manū tuarū: quis
māducabis beat⁹ es ⁊ bene tibi erit. Qd aut pcepit vt
codices singulis dieb⁹ petant⁹. frequētia legēdi cōmē-
datur: frequēter debet legere seruus dei. valde enī vtī-
lis est diuina lectio. Nā per lectionē discim⁹ qd age-
re: qd cauere: quo tendere debeam⁹. Hinc psalmista
ait. Lucerna pedib⁹ meis verbū tuū. ¶ Per lectionem

sensus ⁊ intellect⁹ auget. Lectio ad ofonē nos instru-
it: ⁊ ad opationē ⁊ ad contēplatiuā vitā nos iformat
⁊ actiuā. Ideo merito beat⁹ vir inscribit: qui in lege
dñi meditatur die ac nocte. Hec sunt arma: videlicet le-
ctio ⁊ ofo: quib⁹ diabol⁹ expugnat. Hec sunt instrumē-
ta quibus eterna beatitudo acquirit: his armis vitia cō-
primunt: his alimētis nutriunt virtutes. Sed ⁊ si qñ
a lectione cessat: debet opatio manū subsequi, quia
ociositas inimica est aie: ⁊ antiquus hostis quē a lecti-
one siue ab ofone siue ab opatione vacante inuenerit:
facile ad vitia rapit. Per vsum nāq; lectiōis discetis
qualiter ⁊ vos viuatis: ⁊ alios doceatis. Per vsum
ofonis: ⁊ vobis ⁊ his quibus in charitate coniuncti
estis prodesse valebitis. Per manū opatioez ⁊ cor-
poris macerationē ⁊ vitis alimenta negabitis ⁊ ve-
stris necessitatibus subuenietis, ⁊ habebitis vnde ne-
cessitatē patientibus porrigatur.

I Vestimēta vero ⁊ calciamēta quando fue-
rint indigētibus necessaria. dare non differant
sub quorum custodia sunt que poscuntur.

Hoc est quod superi⁹ dictū est: vt sine murmure ser-
uiant fratribus suis. Nā quādo differūt necessaria da-
re faciunt fratres murmurare: ⁊ sunt occasio pecca-
ti. Studeant ergo fratrib⁹ suis seruire ppter deū ne-
cessaria cōgruis tpius ministrare. Et hoc faciāt sine
murmure: sine tristitia: sine dilatione: sed cum gaudio
⁊ hilaritate. Quia hilarē datorē diligit de⁹ vt oē qđ
opus est eis scđm modum cōgregatiōis ⁊ possibilita-
tē loci habeāt ⁊ eis q seruiūt sit maior exinde merces
a dño. In indumētis vero ⁊ calciamētis clericorum
cōgruus seruād⁹ est mod⁹: ne p̄ciosa vel nitida supra
modū sint: aut nimis abiecta ⁊ vilia ne ch̄stia cōposi-

tionē plusq̃ decet nec in p̃positionē vltra q̃ oportet
Alia ergo sint: vt religionē simul cōmendēt ⁊ bone
statē, caueāt aut̃ fr̃es q̃b⁹ necessaria ministrant ne qd
expetēt importune aut sup̃flue. nā quicquid sup̃fluum
habēt: mortiferū ē illis. ¶ Depēdāt qm̃ ea q̃ expēdūt
sunt oblatiōes fidelīū pro redēptione pctōz. Et ideo
nō glorient̃ talib⁹ sumptib⁹ vti: s; magis timeant qd
in veteri testamēto de sacerdotib⁹ dictū est, Iniq̃tatē
populi eos debere portare. Et ideo cū magno timore
super eos solliciti sint: quozū donis participant̃ quia
magnum periculum ē. Salubrius est aut̃ pauperib⁹ xpi
sicut iā predictū est. semp minus egere q̃ plus hēre.
nā vnde pauperes erim⁹ nisi penuriā ppter deū equa
nimit̃er tolerem⁹. Quantū ergo meminim⁹ nos illi
cita cōmisisse tantum oportet nos a licitis abstinere.
¶ Per angustā enī portā contēdere intrare debem⁹: vt
ad latitudinē celestīū gaudiorū ptingere valeamus.
Nam quāto artiorē hīc vitā agimus pro dño: tanto
maiorē gloriā possidebimus in celo.

L Capitulū quintū.
Ites aut̃ nullas habeatis: aut q̃z celer
rime finiatis ne ira crescat ī odiū ⁊ tra
bē faciat d̃ festuca ⁊ aīaz faciat homicidā. Sic
enī legitis. Qui odit fratrē suū homicida est.
¶ Sic paulatim crescūt vitia. sepe cū ab ocioso ver
bo linguā restringere nolum⁹ ad noxia dilabimur. in
de aliquādo ad murmura ⁊ detractiōes decidim⁹ ple
rūq; etiā vsq; ad lites ⁊ cōtētiōes inde ad irā ⁊ odiū
⁊ iuxta Salomōis vocē. Dū negligim⁹ corrigere mi
nima plabimur ad maiora dū ergo viciū ⁊ vicio ori
tur iniq̃tas plongat̃. Hīnc ppheta ait, Ne q̃ trahitis

iniquitatē in funiculis vanitatis, 7 ps. ¶ Prologauerūt
iniquitatē suā: dñs iust? cōcidet ceruices eoz. ¶ Primus
est ergo oīno pctm̄ canēdum. Meli? est enī cauere q̄
emēdare. Qd si fragilitate peccare p̄tigerit: facile cul
pa corrigit q̄ cito cognoscit. Hinc est qd dñs de mu
liere ad serpentē dicit, Ip̄a cōteret caput tuū. Caput
serpētis cōterit quādo pctm̄ ibi corrigit vbi nascitur
Debet ergo eē q̄sq; sollicit? vt mor ibi se studeat emē
dare vbi se nouerit deliquisse q̄tū inter est inter festu
cā 7 trabē tantū distat inter irā 7 odium. O diū enī est
ira inueterata q̄ ex vetustate ip̄a tātz roboris accepit
vt merito appellet trabes. fieri autē pōt: vt si irasca
ris homini velis eū etiā corrigi: si autē oderis: nō po
tes enī velle corrigi. ¶ Per irā mētis oculus turbat. p
odium etiā extinguit. Vnde ap̄lus. Qui odit fratres
suū in tenebris ē. Nulli irascēti ira suauideat iniusta vn
de ab oī indignatiōe cito redeundū est ad māsuetudis
lenitatē nā pertinax mot? facile in ei? odium transit:
cui nō celeriter ignoscitur: vnde 7 subditur.

¶ Quicūq; cōuicio vel maledico vel etiā cri
minis obiectū alterū leserit meminerit satisfacti
one q̄ totius curare quod fecit 7 ille qui lesus ē
sine disceptatione dimittere.

¶ Graviter offendit qui cōuicio vel maledico aliquē
ledit. Apostulus ait. Maledicti regnū dei nō posside
bunt. Et dñs in enā. Qui dixerit fratri suo fatue reus
erit gebēne ignis. Debet ergo sicut graviter deliquit
graviter penitere: atq; ab eo quē leserit toto corde to
ta humilitate veniā postulare 7 ille qui lesus ē sine dis
ceptatione dimittere. yfido. Qui fratrē suū sibi tardi?
recōciliat: deū sibi tardius placat, frustra enī deū sibi
ppiciari q̄rit q̄ cito placari in p̄mū negligit: s; sunt

quicquid de suis meritis fideles pigre in se delinquentibus veniam prestat: sed nihil proficiat esse illesus a culpa quod non est par ad veniam: dum potius hec magna sit culpa: quam tardius relaxantur peccata fraterna. Veritate testate didicimus quod seruus qui decem milia talenta debebat: cum penitentiam ageret: absolutionem debiti a domino accepit: sed quod cum seruo suo centum sibi denarios debenti debitum non dimisit et hoc iniussus est exigi quod ei fuerat iam dimissum. Ex quibus dictis constat quod si hoc quod in nos delinquit ex corde non dimittimus et illud rursus a nobis exigimus quod nobis iam per penitentiam dimissum fuisse gaudebamus.

Si autem inuicem se leserint inuicem sibi debita relaxare debebunt propter orationes vestras quas utique quanto crebriores habetis tanto sanctiones habere debetis.

Quotidie in oratione dicimus deo. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Quod si debitoribus nostris. id est eis qui in nos peccant ex corde non dimittimus: cum dicimus deo. Dimitte nobis sicut et nos dimittimus. ipsa nostra oratione inculpamur: et deum aduersus nos ad iracundiam incitamus: et ipsi super nos inducimus maledictionem potius quam benedictionem. Sicque fit ut oratio quae debet esse salubris nobis sit noxia: et peccata nostra quae debuimus minuire orando augeamus. De quotidianis autem leuibusque peccatis: sine quibus hec vita non ducitur quotidiana oratio fidelium satisfacit. Eorum enim est dicere. **D**ominus noster qui es in celis: qui iam tali patri regenerati sunt ex aqua et spiritu sancto: delet omnino hec oratio minima quotidianaque peccata: delet et illa a quibus vita fidelium etiam scelera te gesta: sed penitendo in melius mutata discedit si quod ad modum veraciter dominus. Dimitte nobis debita nostra quoniam non desunt qui dimittant. Ita veraciter dicat. sicut et nos

dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. i. fiat qđ dñs. Quia ⁊ ip̄a ele-
mosina est: veniā petēti hoī ignoscere. Multa quidez
sunt genera elemosinarū: q̄ cū facimus adiuvamur
vt dimittāt nobis pctā nr̄a: sed ea manus nihil ē: qua
ex corde dimittimus qđ nobis quisq; peccauit. Ad-
nus enī bonū est erga cū esse beniuolum siue benefici-
um q̄ tibi nil. alias nihil. mali fecerit. illud multo gran-
di⁹ ⁊ magnificētissime bonitatis est: vt tuū ⁊ inimicū
diligas: ei q̄ tibi malū vult: semp bonū velis. faciasq;
qđ possis audire iesus dicētē. Diligite inimicos v̄ros
benefacite his qui oderunt vos: ⁊ orate pro p̄sequēti-
bus vos. Sed qm̄ p̄fectoꝝ sunt ista fidelium dei quo
quidē se debet oīs fidelis extēdere: ⁊ humanū animū
ad hūc affectum orādo deū secūq; agēdo: lucrādoq;
pducere. Tamē qz hoc tā magnū bonū tāte multitu-
dinis nō est: q̄tū nos credimus exaudiri: cum ī orōne
dñs. Dimitte nobis debita nr̄a: sicut ⁊ nos dimittim⁹
debitoribus nr̄is. Procul dubio spōsionis hui⁹ ver-
ba implēt. si hō q̄ nōdū ita p̄fecit vt etiā diligit inimi-
cū tñ qñ rogāt ab hoīe q̄ peccauit in eū vt ei dimittat
dimittit ex corde: qz etiā sibi rogāti vtriq; vult dimit-
ti. cū orat ⁊ dicit. Sicut ⁊ nos dimittimus debitori-
bus nr̄is. i. sic dimitte debita nr̄a nobis rogātibus: si-
cut ⁊ nos dimittim⁹ rogātib⁹ debitorib⁹ nr̄is. iā vero
q̄ cū in quē peccauit hoīem rogat si pctō suo mouet
vt roget: nō a deo deputād⁹ ē inimic⁹: vt eū diligere
sit difficile sicut difficile erat: qñ inimicitias exercebat
Quisq; aut rogāti ⁊ de pctō suo penitēti ex corde nō
dimittit: nullo mō existimet a dño sua pctā dimitti:
qm̄ mētiri veritas nō potest q̄ ait. Si dimiseritis ho-
minibus pctā eoꝝ: dimittet ⁊ vobis pater vester cele-
stis delicta v̄ra. Si autē nō dimiseritis hoīb⁹ pctā eo-
rum: nec pater vester dimittet vobis pctā v̄ra.

¶ Melior est aut qui quavis ira sepe temptatur: tamen impetrare festinat ut sibi dimittat cui se fecisse agnoscit iniuriam quam qui tardius irascitur et ad veniam petendam tardius inclinatur.

¶ Nonnullos ut ira citius accendit: facilius deserit. Nonnullos vero tarde quidem commouet: sed durius tenet. alij autem quod est nequius et citius iracundie flamas accipiunt: et tardius deponunt. Nonnulli vero has et tarde suscipiunt et citius dimittunt: in quibus nimirum. iij. modis liquido lector agnoscit: quod et ad tranquillitatis bonum ultimus plusquam primus appropinquat et in malo secundum tertius superat. Quia sit ergo iracundie culpa pensemus per quam dum mansuetudo amittitur similitudo superne imaginis viciatur. Per iram itaque sapientia perditur: ut quid quoue agendum sit ordine omnino nesciatur. Per iram iusticia delinquit: sicut scriptum est. Ira enim viri iusticiam dei non operatur. Per iram gratie vite socialis amittitur: sicut scriptum est. Noli esse assiduus cum boie iracundo: ne discas semitas eius: et sumas scandalum anime tue. Nam qui se ex humana ratione non temperat: necesse est ut bestialiter solus vivat. Aliquando autem ira manus non exerit: sed in maledictionis iacula linguam vertit. Nonnumquam vero dum accessus animus a consueta locutione restringitur: per accessum temporis penitus a primi dilectione separatur. Et acriores stimuli ad mentem veniunt: causeque que gravius exasperent oriuntur: atque in irati oculum: festuca in trabem vertitur: dum ira in odium permutat. Meremur sepe a primis despici: dedignamur iniurias tollerare verbi. Si contingat iurgium fortasse cum primo: erubescimus priores satisfacere: cor quippe carnale: dum huius vite gloriam querit: humilitatem respuit. Et plerumque ipse

homo qui irascitur: discordanti sibi reconciliari appetit. Sed ire ad satisfaciendum prior erubescit. ¶ Desem? facta capitis nri. Ecce iter nos et deum discordiam peccando fecim?: et tamen ad nos deus suos legatos prior misit ut nos ipsi qui peccauimus ad pacem dei rogati veniamus. Erubescat ergo humana superbia. Confundatur quisque si non satisfaciat prior proximo quando post culpam nostram: ut ei reconciliari debeamus: et ipse qui offensus est: legatis interuenientibus obsecrat deus.

¶ Qui autem nunquam vult petere veniam: aut non ex animo petit sine causa est in monasterio etiam si inde non proijciatur.

Cum dominus tantam curam reconciliationis nostre habeat: ut patiatur munera sua relinqui et ante altare imperfecta remanere: atque interrumpi mysteria sua donec tueas et resoluas iracundiam et extinguas: alias distinguas inimicitiam cum fratre tuo. Nos nec ipsum erubescimus: sed dies multos patimur manere inimicitias: et trahimus sicut funem longam discordiam. Non enim iracundos tantum: et malicie memores punit deus. Sed et eos qui irascentes aut offensos placare negligunt et continent. Quoniam quidem hi qui passi videntur iniuriam necessario dolent et irascuntur. Qui vero fecerunt: nec doloris aliquid, nec iracundie gerunt. Ob hoc ergo hunc qui ab iracundia liber est adducit ad illum qui in dolore est: et liber non est. Ostendens quia criminis huius noxa penes hunc magis est qui et causas peccati dedit. Sed nec sic quidem emendatur. ¶ Desistimus enim etiam pro rebus nullis contristari fratres: et quasi nil mali fecerimus de satisfactione negligimus et oblivioni tradimus culpam atque in tempore longum pertrahi patimur. Ignorantes quod tanto lar-

gior nobis erit pena quanto ⁊ discordia. Ubi enim
amicitia pmanet nihil facile creditur: nihil facile reci
pitur quod discidium possit operari. Si vō inimicitia se
mel occupauerit omnia que sūt que dicuntur: que au
diuntur: ita accipiuntur ⁊ ita intelliguntur: vt ad ma
iores ⁊ longiores proficiant inimicitias. Si quid au
tem mali est hoc solum creditur ⁊ cōfirmatur. Iubet
autem dñs relinqui donū ante altare ⁊ prius reconci
liari fratri vt ex hoc discamus: quia si nec illo in tēpo
re quo ad ministeriū dei videmur accedere reconcilia
tionem dissimulari ac differri patitur deus: quātoma
gis curari hoc in alijs temporibus iubet. Si forte ac
cidat irasci mandatur vt sub die: vel iracundiam no
stram vel inimicitias finiamus. In hoc enī constringi
mur pcepto illo quo ait, Sol nō occidat sup iracūdiā
vestrā. Nos ecōtra: nec hoc contenti sumus vt iracū
diam vltra solis terminū pducamus. Sed ⁊ insidi
as inuicē instruimus siue rebus siue verbis supplanta
re cupiētes primos mordentes inuicē ⁊ comedētes
qđ vtiq; aperte insania est. Quid enī aliud faciūt insa
niti ⁊ demone repleti: nisi membra sua morsibus la
niare? frustra ergo est in monasterio qui discordiam
habet cū fratre suo. Quia nec deum placat sacrificijs
nec pficere valet operibus bonis.

¶ Proinde vobis a vrbis durioribus pce.

¶ Salomō. Rñsio mollis frāgit irā: sermo dur⁹ exci
tat furore. Dulce vrbū inimicos mitigat: amicos mlti
plicat. ⁊ Psal. ait. Vos q spiritales estis instruite i
spū lenitatis. Laucāt ergo scī viri a duris vrbis.

¶ Que si emissa fuerint ex ore vestro nō pige
at ex ipso ore proferre medicamenta: vnde fa
cta sunt vulnera.

Consumum quod sumope cauere debemus: est ne duris
verbis aliquē contristemus. quod si in hoc aliquā peccamus
ex fragilitate oportet continuo ad satisfactionē festi-
nare. Et contra sermonē durū proferre dulcē atque placa-
bilē ut vulnūs cōmotionis sancte medicina humilis cō-
fessionis. Sed sicut prōdiximus: melius est ante cauere
vitiū quā postea emendare commissum. Ideo seruus dei
debet semper ponere custodiam ori suo: ut nō delinquat
in lingua sua. et tunc maxime quā aduersus eū consistit
peccator: videlicet aliquis calūniosus et iniuriosus: sicut sunt
multi superbi et inuidi qui nō cessant irritare famulos
dei. Ergo si est tibi intellectus responde proximo tuo
si aut sit manus tua super os tuū: ne capiaris verbo
indisciplinato: et confundaris.

Quādo autem necessitas discipline in moribus
coercendis dicere vos dura verba compellit si
etiā ipsi modū vos excessisse sentitis: nō a vobis
erigitur ut a vobis subditis veniam postuletis
ne apud eos quos optet eē subiectos dū nimium
suatur humilitas regēdi frāgatur auctoritas.

Et plerumque hoc magnis doctoribus contingit: ut
quo alta charitate feruent modū correctiōis exagge-
rent: et lingua aliquid quod nō decet dicat. Quia mentē
dilectio quantū debet inflāmat. Unde bene per Aldoy-
sen precepit dominus dicens. Si quis abierit cum amico
suo simpliciter in siluā ad ligna cedenda: et lignū secu-
ris fugerit manū: ferrūque lapsum de manubrio ami-
cū eius percussit et occiderit: hic ad unā supradictarum
vrbū fugiet et viuet: ne forte primus eius cuius ef-
fusus est sanguis doloris stimulo persequatur et appre-
hendat eū et percutiat animā eius: ad siluam quippe

cum amico intus quotiens cum quolibet primo ad
intuenda delicta infra conuertimur. et simpliciter ligna
succidimus cum delinquentium vitia pia intentione resecamus.
Sed securis manu fugit cum sese increpatio plusquam ne
cesse est in asperitatem pertrahit. ferrumque de manubrio
profilit cum de correctione sermo durior excedit. Et
amicum percutiens occidit: quia auditorum suum per
meliam a spiritu dilectionis interficit. Corrupti namque
mens ad odium propit: si hunc imoderata increpatio
plusquam debuit adijcit. Sed his qui incaute ligna percu
tit et proximum extinguit ad tres necesse est verbes fugi
at ut in una earum defensio vivat. Quia si ad penitentiae
lamenta conuersus. In unitate sacramenti sub spe: fi
de et charitate absconditur: reus perpetrati homicidii
non tenetur. Quia extincti primus cum inuenerit: non oc
cidit. quia cum districtius iudex venerit qui sese nobis per
nature nostre consortium iurit: ab eo perculdubio vindictam
de culpe reatu non expedit quem sub eius venia fides:
spes: charitas abscondit. ideo subditur.

Sed tamen petenda est venia ab omnium
domino: qui nouit etiam eos quos plus iusto
forte corripitis quanta beniuolentia diligatis.
Aliquando excedit modus: zelo malitiae: aliquando zelo iusti
tiae: plerumque ex studio per deliberatam locutionem: ple
rumque per excessum sermonis. Dominus vero non tam atten
dit sermonem quam intentionem. Litiusergo culpa dimit
titur que nequaquam malitiae studio perpetratur.

Capitulum sextum.

Non autem carnalis sed spiritualis de
bet esse inter vos dilectio.

Sunt nonnulli qui diligunt proximos: sed per affectum

cognationis ⁊ carnis. Quibus tamen in hac dilectione sacra eloquia nō cōtradiciūt. Sed aliud est qđ spōte impendit nature. Aliud qđ p̄ceptis dñicis ex charitate debetur obedientie. Hi nimirū ⁊ proximum diligūt. ⁊ tñ illa sublimia dilectionis p̄mia nō assequunt̄ quia amorem suū nō spūaliter sed carnaliter impendunt. Omnipotentis dei vos esse discipulos sola custodia charitatis pbat. Vnde ipse ait. In hoc cognoscet omnes: quia mei estis discipuli si dilectionē habueritis adinuicē. Que dilectio: si cor nostrū veracit̄ replet: duobus modis ostēdi solet. s. si amicos in deo ⁊ inimicos diligimus ppter deum. Sepe in dilectionis imagine erga inimicū fallitur amicus: scōz illum diligere falso arbitrat̄. Sed tūc inimici dilectio veraciter custoditur cum nec de p̄fectu fratris affligimur nec de ruina eius letamur. A duobus quippe p̄ceptis incipit charitas: sed ad innumera se extendit. Quis legis nāq; initium dei dilectio est: ⁊ dilectio proximi. Sed dei dilectio per tria distinguit̄: quia ex toto corde: ⁊ ex tota anima: ⁊ ex tota fortitudine diligere conditor iubetur. Qua in re notandum est qđ diuinus sermo cum deū diligere p̄cipit: non solum narrat: ex quo sed etiam informat ex quanto, cum subiungit ex tota fortitudine vt videlz qui p̄fecte deo placere desiderat sibi de se nihil relinquat. Proximi autem dilectio ad duo p̄cepta diriuatur: cū ⁊ per quendā iustum dicitur Qđ ab alio tibi odis fieri vide ne tu alteri facias. Et p̄ semetipsam veritas dicit. Que vultis vt faciāt vobis hoies: ita ⁊ vos facite illis. Quibus duobz. s. vtriusq; testamenti mandatis per vnū malitia cōpescitur. per aliud benignitas p̄rogatur: vt qđ non vult malū pati quisq; nō faciens cesset a nocendi opere. ⁊ rursus bonū qđ fieri sibi appetit: impendens erga vtilitatē

proximi exerceat ex benignitate. Sed hec duo nimirum: dum sollicita intentione cogitatur: cor ad innumera virtutum mysteria tendit alius tendit. ne vel ad inferenda que non debet desideriis inquieta mens ferueat: vel erga exhibenda que debet ocio resoluta torpescat. Nam cum canet alteri facere quod nequaquam vult ab altero ipse tollerare sollicita se intentione circumspicit ne superbia eleuet: et usque ad despectum proximi animum deiciens exaltet ne ambitio cogitationem laniet. cumque hanc ad appetenda aliena dilatat angustet. ne cor luxuria polluat: et subiectum desideriis per illicita corrumpat: ne ira exaspet et usque ad proferendam contumeliam inflamet. Ne inuidia mordeat. et alienis felicitatibus emula sua se face consumat. Ne imoderate lingua loquacitas pertrahat eamque usque ad lasciviam obtreptationis extendat: ne odium malitia excitet et os usque ad iaculum maledictionis irritet. Rursum cum cogitat ut ea alteri faciat que ipse sibi fieri ab altero expectat. pensat nimirum ut malis bona: ut bonis meliora respondeat: ut erga procaces mansuetudinem longanimitatis exhibeat: ut malitie peste loquentibus gratiam benignitatis impendat ut discordes pace muniat: ut concordem ad concupiscentiam vere pacis accendat: ut indigentibus necessaria tribuat: ut errantibus viam rectitudinis ostendat ut afflictos verbo et compassione mulceat: ut accensos in huius mundi desideriis increpatione restringat: ut minas potentium ratiocinatione mitiget. ut oppressorum angustias quanta preualet ope leuet: ut foris obstantibus opponat patientiam: ut intus superbientibus exhibeat cum patientia disciplinam: ut erga errata subditorum sic mansuetudo. alius mansuetius zelum temperet: quatinus a iusticie studio non eneruet. Sic ad ultionem zelus ferueat ne tamen pietatis limitem feruendo tran-

scendat. vt ingratos beneficijs ad amorem prouocet
vt gratos quosq; ministerijs in amorem seruet: vt p
rimoꝝ mala cū corrigere non valet taceat. vt quacun
q; corrigi loquendo possit. t cōcessum esse silentio pti
mescat: vt sicea que tacet tolleret: ne tamen in animo
virtus doloris occultet: vt sic malinolis munus beni
gnitatis exhibeat: ne tamen per gratiam a iure recti
tudinis excedat. vt cūcta primis que pualet impen
dat. Sed hoc impendendo nō timeat. als tuncat: vt
sic in bonis que exhibet tumoris precipitium paueat.
ne tñ a boni exercitio torpescat: vt sic que possidet tri
buat: quatin⁹ quāta sit largitas remunerātis atten
dat. Nec cū terrena largitur suā plusq; necesse est ino
piam cogitet: 7 in oblatiōe muneris claritatis. als bi
laritatis lumen tristitia obscuret. Bene ergo lex dei
multiplex dicitur: qz nimirū vna eadēq; charitas si mentē
plene cepit: hanc ad innumera opa multipliciter accen
dit. Multiplex ergo ista lex dei est que singulis rerum
articulis nō pmutata cōgruit: 7 causis se variantibus
nō variata coniūgit. Cuius nimirū legis multiplici
tatem: bene ꝑ Paulus ostendit dicens. Charitas pati
ens est: benigna est 7c.

Capitulum septimum.

P Reposito tanquā patri obediatur
multo magis presbytero qui omnium
vestrum curam gerit.

Obediētia sola vt⁹ ē q̄ vtutes ceteras mētī inserit i
sertasq; custodit. Samuel. Melior ē obediētia q̄ vi
ctima. qz p victimas aliena caro. p obediētia vō volū
tas ppareligat. Salomō. Vir obediēs loq̄ victori
as: qz dū aliene voci hūiliter subdimur: nos metip̄os
I corde supam⁹: nobis qppe obediētia vsq; ad mortē

seruanda precipitur. Per obedientiam nunquam malum
debet fieri aliquando autem debet per obedientiam bonum quod
agitur intermittere. Sed quia nonnunquam nobis huius mundi
prospera nonnunquam vero iubentur aduersa: sciendum
summo opere est quod obedientia aliquando si de suo aliquid
habeat nulla est aliquando autem si de suo aliquid non habet
minima est. Nam cum huius mundi successus precipit
cum locus superior imperat is qui ad percipienda hec
obedit obedientie sibi virtutem euacuat: si ad hec etiam
ex proprio desiderio anhelat. Rursum cum huius mundi
despectus precipitur cum probra adipisci. et contume-
lie iubentur nisi hoc ex semetipso animus appetat obe-
dientie sibi meritum minuit: quod ad ea que in hac vita
despecta sunt inuitus nolensque descendit. Debet er-
go obedientia et in aduersis ex suo aliquid habere: et rur-
sum in prosperis ex suo aliquid omnimodo non habere.
Quatinus et in aduersis tanto sit gloriosior: quanto
diuino ordini etiam ex desiderio iungitur: et in prosperis
tanto sit sincerior: quanto a presenti ipsa quam diuinitas
precipit gloria funditus ex mente separatur. Innocuis
autem mentibus ornamentum semper obedientie iungitur
domino attestante qui ait. Oues mee vocem meam audiunt
et ego cognosco eas: et sequuntur me. Profecto rede-
ptori nostro non obedit qui innocens non est et innocens
esse non potest qui obedire continet.

Capitulum octauum.

Utergo cuncta ista seruentur nisi quod
seruatum minus fuerit non negligenter
pretereatur: sed ut emendandum corrigenda
dumque curetur: ad prepositum precipue perti-
nebit: ut ad presbyterum cuius est apud vos

maior auctoritas referat quod modum vel vires eius excedit.

Ad hoc quidem data sunt ista precepta regularia: ut cuncta seruentur. et si quod minus servatum fuerit: oportet ut cito emendeetur. Non enim possumus aliquid negligentem preterire sine periculo anime nostre. Ea enim volumus spiritualiter tenere et secundum ea vivere iuramus. Et presbyter ait, Tu mandasti: mandata tua custodiri nimis. Et apostolus, Si quis totam legem servauerit: offenderit autem in uno, factus est omnium reus. Pertinebit ad prepositum et ad eum qui custos est ordinis ut ad presbyterum cuius est auctoritas maior. id est ad abbatem referat quicquid per se secundum canonicam regulam non potest diffinire. Quod si in congregatione ubi canonicus ordo est: non est abbas sed episcopus ipse presbyteri nomine designatur. Ad hoc enim prelati sunt in ecclesia constituti ut bene ordinata custodiant: errata corrigant: vitam et mores subditorum verbo et exemplo componant apostoli formam sectantes: qui ait. Argue increpa: obsecra: immiscens tibi et per tibi: terroribus blandimenta. Indisciplinatos et inquietos debent durius arguere: obedientes et mites et patientes ut in melius proficiant obsecrare. Negligentes et contemnentes et superbos: aut increpent: aut corripiant. neque dissimulent peccata delinquentium. Sed mox ut ceperint oriri radicibus ne prevaleant amputent: memores periculi. Melius sacerdotis de filiis suis. Honestiores atque intelligibiles: prima et secunda ammonitione corripiant. Improbos et duros corde superbos et inobedientes verberare et castigatione. et in ipso initio peccati coherceant: scientes illud. Stultus verbis non corrigitur. Et iterum. Percute filium tuum virga et liberabis animam suam a morte.

Ipse vero qui vobis preest non se existimet

potestate dominante: sed charitate seruiente fellicem.

Nam qui ita presunt: vt gaudeant de potestate domini: non sunt vere pastores. sed mercenarii. Illi magis processu appetunt q̃ prodesse. Non querunt fructum animarum. sed temporale lucrum. nō celestem gloriam sed terrenum honorem. De talibus ait dominus in euangelio. Amen dico vobis receperūt mercedem suam. Qui vero ita presunt vt gaudeāt de seruitute charitatis. ipsi tenent exemplum veri pastoris qui venit ministrare non ministrari: et animam suam dare redemptionem pro multis. Illi vere prelati sunt et scdm̃ deum curam regiminis agunt qui ad hoc tantum laborant: vt plures secum ad deum trahant. Quos delectat onus non honor: charitas non potestas: seruitus ip̃ensa alijs nō suscepta ab alijs. Iuxta quod Paulus ait. Cum essem liber in omnibus omnium me seruum feci: vt plures lucrificerem. Qui tamen propter auctoritatem regiminis honorandus est a subditis. vnde et subditur.

Honore coram vobis prelatus sit vobis.

Ideo scilicet honorari debet: quia christi vices in monasterio tenet vnde ipse dominus pastoribus suis ait. Qui vos audit me audit. et qui vos spernit me spernit. debent ergo serui dei suum honorare magistrum cuius pro amore dei supra se susceperunt magisterium. Qui tamen quanto plus honoratur exterius tanto oportet vt amplius deum timeat atq̃ se. metipsum despiciens eos a quibus honor impenditur: sibi in cogitatione preponat. Vnde subiunctū est.

Timore coram deo substratus sit pedibus

vestris.

Est autem scriptum est, Quanto maior es tanto te humilia in omnibus. Et iterum, Ducem te constituerunt: noli extolli: sed esto in eis sicut vnus ex ipsis. Et dominus in euangelio, Omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur. Tāto quippe maior est quisque apud deum quanto humilior apud semetipsum. Sed qualis debet esse in moribus audiamus.

Circa omnes seipsum bonorum operum prebeat exemplum.

Sicut enim alios precedit ordine: ita eos precedere debet sanctitate: ut ex eius exemplo discant subditum qualiter vivere debeant.

Corripiat inquietos consoletur pusillanimes suscipiat infirmos patiens sit ad omnes.

Qui locum tenet regiminis mala inferre non debet: sed tollerare: ut ex sua mansuetudine iracundos valeat mitigare. Et quia medicus animarum est contra passionem viciozum debet opponere medicamenta virtutum. Ita scilicet ut prius mores omnium diligenter inquirat: ut quid cuique inferre debeat agnoscat.

Disciplinam libens habeat metuendus imponat. Et quamvis vtrumque sit necessarium tamen a vobis plus amari appetat quam timeri: semper cogitans deo se pro vobis redditurum esse rationem.

Cyprianus martyr ait, Disciplina est morum ordinata correctio: et maiorum precedentium patrum regularium observatio. Oportet ut doctor ecclesiasticus sapiens

fit 7 disciplinatus: quia tunc recte alijs disciplinā imponit: cum ipse disciplinate vivit: cum ex seipso trahit magisteriū quod exercet in alio. In disciplina p̄severa te verba sūt apli ad ebreos. 7 tāq̃ filijs vobis offert se deus: 7 quis filius quem non corripit pater? Sunt autē hic duo necessaria: vt rector suis exhibeat subditis timorē. s. 7 amorē. Timorē eis qui superbi 7 rebelles 7 dure mentis sunt. Amorem eis qui humiliter 7 deuote 7 libēter dño deo deseruiunt. Et q̃uis vtrunq̃ sit necessariū: tñ plus appetat a vobis amari q̃ time- ri: quia prelatus quanto plus diligitur tanto libentius auditur. Et magis placet deo illa seruitus que ex voluntate 7 amore fit q̃ illa que fit ex timore. Propterea dulcis magister discipulis suis ait. Jam nō dicaz vos seruos: sed amicos. Nō enim vult deus vt eum timeamus tanq̃ dñs serui: sed vult vt eum diligam⁹ tanq̃ patrē filiū. Et vt precepta eius faciamus nō timore pene: sed amore iusticie. Hoc autē cogitare debet semper qui iudex est animarū: quia supra se iudicem habet deum. vt regiminis curam tanto sollicitius agat: quanto se redditurum rōnem pro sibi cōmissis apud districtum iudicem pensat. Valde enī sollicitat se in bono opere: si quisq̃ in cunctis que agit semper cogitet de extremo fine. Vnde scriptū ē. In oib⁹ operibus tuis memorare nouissima tua: 7 in eternum nō peccabis.

¶ Vnde vos magis obediēdo nō soluz vestri sed etiā ip̄ius miseremini qui inter vos q̃to in loco est superiori: tanto in periculo maiori versatur.

¶ In periculo magno versatur quisquis in regiminis loco sublimat⁹. Nam quanto superior gradus: tanto

periculosior casus. Et cui plus cōmittit: plus ab eo
exigitur. Grande periculum est sibi ⁊ alijs viuere tem
poralia simul ⁊ spūalia prouidere. alias prouidere, sic
sui curam agere vt alios nō negligat: sic de alijs cogi
tare ne seipm obliuiscendo derelinquat: sic procurare
tēporalia vt nō refrigescat a spūalibus: sic in ardesce
re ad spūalia: vel sit sollicitus de tēporalibus. Inde
ergo amplius debent prelato subditi obedire: vnde
magis vident eum pro ip̄is laborare. Quod cum fa
ciunt nō solum sui: sed etiam ip̄ius miserētur: sui vide
licet quia animas suas saluant. Scriptū est enī. Mi
serere anime tue placens deo. Ip̄ius etiam qui preest
miserētur: quia onus eius obediendo alleniant. Cum
enī scriptū sit, filius sapiens letificat patrem. Tanto
ergo plus gaudent: ⁊ libentius laborant patres spīri
tuales pro filijs: quanto eos spūalibus obtemperare
disciplinis auidius noscunt.

¶ Donec dñs vt obseruetis hec oīa tanq̃z spī
ritualis pulchritudīs amatores ⁊ bono christi
odore: de bona cōuersatiōe fragrātes nō sicut
serui sub lege: sed sicut liberi sub gr̃a cōstituti.

¶ Apte post lectionē subditur oratio. Sic est enī lege
re ⁊ predicare quomodo agrum seminare. Sic ē ora
re quomodo semē operire: sicut qui seminat in agro
si cooperire dissimulauerit: veniunt volucres ⁊ totus
quod seminatū esse videbatur deripiunt. Ita est qui
cunq̃ in agro cordis sui semina verbi dei psallendo
legendo predicando asperserit: nisi postea orando in
corde recluserit: ⁊ quodāmodo sepelierit: veniunt vo
lucres: idest cogitatiōes seculi huius volatice inanēs
⁊ vacue ⁊ rapiūt quod in corde fuerat seminatū. Ideo
post lectionē ⁊ predicationēz semper orandum est, vt

semen verbi dei maneat in corde: et fructus spiritualis
crescat, alias maneat in operatione. Bene autem
ait. tanquam spiritualis pulchritudinis amatores. Neque
enim possunt adimpleri hec omnia precepta regularia: nisi
per amorem iusticie que est spiritualis pulchritudo
anime. Nemo enim iniustus, alias iniustus, bene agit.
etiam si bonum est quod agit. Quod vero subditur et
bono christi odore de bona conversatione fragrantes per-
tinet ad bonam vitam et bonam famam. Unde apostolus. Chri-
sti bonus odor sumus in omni loco. Servi sub lege
sunt qui ex timore domini deo deserviunt. Liberi sub gratia
sunt qui ex amore implent omnia divina mandata.
Unde apostolus. Gratia dei diffusa est in cordibus
nostris: per spiritum sanctum: qui datus est nobis implere
legem. Iusto non est lex posita. Ubi enim spiritus domini
ibi libertas. Sic autem viam mandatorum dei libe-
re currimus: si dilatatum cor nostrum in charitate dei
habeamus.

¶ At autem vos in libello hoc tanquam in speculo
possitis inspicere: ne per oblivionem aliquid ne-
gligatis semel in septimana vobis legatur.

¶ Ideo legi frequenter precipitur quatinus memo-
riter teneatur. Beatus enim Jacobus dicit. Qui per-
spexerit in lege perfecte libertatis et permanserit in
ea non auditor obliuiosus factus sed factor operis:
hic beatus in facto suo erit. Et bene hunc libellum di-
cit speculum quia in eo tanquam in speculo inspicere possu-
mus quales sumus siue pulchri: siue fedi: siue iusti siue
iniusti. Utrum quisque nostrum regulariter viuat utrum
proficiat an deficiat: utrum deo placeat an displiceat
Scriptura quippe sacra: nostram nobis interiores re-
presentat imaginem. Ostendit quid formosum: quid

deforme sit in anima ⁊ qualiter pulchritudo iusticie
debeat obseruari: qualiter debeat virtutum decore cō-
poni: quomodo vicioꝝ maculas oporteat abstergi.
Ipsorum vsus est mala semper agere: ⁊ q̄ egerint
nunq̄ retractare. Quicquid faciunt ceca mente per-
transeunt. At contra sancti viri in scripturis sacris
quotidie se ip̄os non cessant inspicere: vitam suā mo-
resq̄ suos vigilanter pensare. Et si aliquid deforme:
vel incōpositum vel inordinatum inuenerint mox se-
cundū quod scriptum viderint reformare ⁊ cōpone-
re se student quatinus sancti ⁊ immaculati coram do-
mino deo: tam in corpore inueniantur q̄ in anima.
Ideo psalmista dicit, Tunc non confundar cum per-
spexero in omnibus mādatis tuis. Et apostolus am-
monet dicens, Renouamini spiritu mentis vestre. Et
iterum, Noster homo interior renouatur de die in diē
vnde apte subiungitur.

Et vbi vos inueneritis ea que scripta sunt
facientes agite gratias domino bonorum om-
nium largitori.

Gratiarum actio patri luminis semper a nobis de-
betur. A quo omne datum optimū ⁊ omne donū per-
fectum: scriptura testante descendit. Nemo est enim
donis beatus: qui donanti existit ingratus. Alit enim
apostolus, Quid enī habes quod nō accepisti: quod
si accepisti quid gloriaris quasi nō acceperis. Merito
ergo domino deo nostro gratias agere debemus: ⁊
ammonemur vt cognoscat homo dei: si q̄ bene viuūt
hoc per gratiā dei se habere: ⁊ vt proficiat in dilecti-
one iusticie: nō se aliunde cōsecuturū nisi a deo. Que
cogitatio pium facit. Ipsa est enim illa sapientia que
pietas vocatur qua colitur pater luminū. Colit autē

sacrificio laudis actionibusq; gratiarum vt cultor ei⁹
nō in seipso gloriatur sed in illo.

Sequitur.

TAbi autem quicumq; vestrum sibi videt ali-
quid deesse doleat de preterito caueat de futu-
ro: orans vt ei debitum dimittatur ⁊ in tempta-
tionem non inducatur.

Quicumq; vestrum tam prelatus q; subditus ali-
quid ex prescripte regule institutis viderit sibi deesse
aut aliquo modo pretermisisse doleat de preterito:
idest de transacta pretermissione. Et quia non sufficit
dolere ex preterita negligentia: nisi inde sequatur in fu-
turum prouisionis diligentia: ideo subditur. Caueat
de futuro scilicet ne iterum ei desit vnde iterum dole-
re possit. Juxta illud. Viri sapientis lapsus preteriti
dolor est cautela futuri. Sed quia nisi dominus custo-
dierit ciuitatem frustra vigilat qui custodit eam. Be-
ne dicit orans. Et quem orans: eum qui dicit: sine me
nihil potestis facere. Et quid orans: vt ei debitum di-
mittatur idest culpa que diffinit quod deesse non de-
buit. ⁊ in temptationem non inducatur: idest oret, ne
iterum temptante diabolo aliquid ei desit. Vnde ite-
rum dolere possit. Et dolere necesse est. Quasi diceret
Oret de preteritis veniam: de futuris cautelam. Qd
nobis omnibus concedat qui viuít ⁊ regnat in secula
seculorum Amen.

finis.

Contemplatio de morte corporis.

Protector vite mee dulcissime ihesu christe: continuatis diebus atq; horis ⁊ momentis ad mortem cursu veloci festino nec disrum-
pitur dilatione quacumq; aut aliquo intervallo siue comedam siue bibam: dormiam aut vigilem: stem tri-
stis aut gaudens semper ad illam accedo. nec ei⁹ via cōtinua aliquo obstaculo impeditur. Nec nāq; mors non fugit sed vbiq; me expectat: arcum suum contra me tenens paratum vt animam meam a corpore separet cum dolore. Ipsaq; animam coram te tremen-
do iudice se presentat redditura de factis proprijs ra-
tionem districtam: ⁊ corpus terre visceribus trada-
tur a vermibus corroendum ⁊ resuscitandum in ge-
nerali resurrectione recepturum cum anima: prout hic gesserunt siue bonum fuerit siue malum. O mors a morsu dicta eo quia propter morsum primis parē-
tibus vetitum ex inuidia diaboli orbem terrarum in-
trasti: ⁊ potestatem in homine suscepisti: ⁊ ideo a iu-
dice iusto pro pena in peccatorem permissa es domi-
nari. Nulli parcis serui vel etati. Nullus te fugere po-
test. Non valet quis seipsum eripere de manib⁹ tuis
pretextu scientie aut prudentie: bonitatis aut nequie
nobilitatis aut potentie: dignitatis aut preeminentie
simplicitatis ⁊ innocentie: iuuentutis aut senectutis
diuitiarum aut paupertatis. Sed omnes indistincte
percutis ⁊ occidis ⁊ in manu tua concludis. O deus
meus tu es vera vita: scio qd in hac valle miserie nihil
mibi certius est qm mori. Initium meum ⁊ finē igno-
ro. Nescio vnde venio: aut quo vado: hoc plane scio
qd mortalis sum: ⁊ velim: aut nolim moriar: sed quā-
do vbi ⁊ qualiter: hoc mibi aut alteri non est notum:
tue maiestati hoc reservatus scio. Nec nāq; tria mibi

timorem incussit: dolorem inferunt ⁊ animū inquietant: nō solū qz ventura sūt: sed etiā qz illa expanesco cū meipm salubriter nō disponā ad suscipiendū illa: sed potius contrariū opatus sum oībus tēpibus vite mee: quib⁹ ex tua misericordia cognitionem dedisti. Peccavi dñe peccavi ⁊ multiplicata sūt delicta mea. Nō sum dign⁹ de te cogitare aut loqui pze multitudine iniquitatis mee: qm irritavi tuā viā ⁊ malū coraz te feci. Ex his igitur mors mibi iustissime debet. quia stipendia peccati mors: ⁊ tanto citius ista stipendia mibi debentur quanto frequentī⁹ pctā commisi. Den me saluator me⁹ si ppter transgressionē vni⁹ pcepti tui genus humanū mori statuisti: quot mortibus ego miser ⁊ impiissimus dign⁹ sum: qz a iuēttute mea vsqz nūc inobediēs tibi fui ⁊ pcepta tua volūtarie ⁊ inīq pterini. Tua nāqz misericordia operata est in me miserabili creatura patienter supportādo inobediētias ⁊ inīqtates meas. Non tradas me benignissime iesu cū inīqtatibus meis: qz scio qd in illis actibus in qbus vnusquisqz hō inuentus fuerit in eis iudicabitur quando aīa exierit de corpore: tūc enī in illa hora augustie vox detinetur: lingua verbū excutere nō valebit. Sed oculi hincinde reuoluentur ⁊ videbūt assistentes lamentantes nec loqui valebit. Nulla imaginatio sibi aderit nisi cogitatio delictorū. Quo ibit misera aīa ⁊ qualem remissionē recipiet: aut qualē locū intrabit: totaliter ignorabit. Assistent subito angeli tartarei miserā aīam expectantes: ⁊ si impreparata fuerit conturbabitur ⁊ de strato fugā petere nō poterit. sed oculis miseris ⁊ vultu plorabili stabit anxīa ⁊ trepida. Audiens pdictos angelos clamātes ⁊ dicentes. O misera anima: oēs dies tuos in peccatis vixisti: finis tuus aduenit: deus ordinavit vt egrediaris ⁊ separeris a corpo

re crucianda nobiscū in igne eterno sūm opa tua. Non
est tibi spes salutis: sed perpetua damnatio. O pie ie
su largitor indulgētie ⁊ amator humani generis: fac
me ante illā horā currere ad penitentiā. Suscipe me
sicut suscepisti latronē theloncū ⁊ adulterā mulierem
nec in fine reserves mala mea. ⁊ si tēpus ⁊ locus mor
tis mee nō pmittis me scire: fiat saltē tua misericor
dia sup me: vt cū benignitātē tue placuerit mibi mor
tē mittere ⁊ caro mea a vermib⁹ ceperit deuorari in se
pulchro. Anima mea ornata bonis opibus cū sanctis oī
bus leuetur in celis victura cū ip̄is. Per infinita secu
la seculorū. Amen.

De extremo iudicio dei.

Non intres benignissime dñe iesu xp̄e cū seruo
tuo in iudicio: qđ merito expauesco. Sed tua
misericordia pueniat me: qz nō iustificabitur in cōspe
ctu tuo oīs viuens. Quia si vir iustus saluabitur: pec
cator impius vbi apparebit? Venies enī manifeste ⁊
nō silebis. Venies in ea carne iudicaturus in qua vene
ras iudicandus: solis bonis formā dei ostendens: ⁊
malis formam hominis. Constitutus es iudex viuo
rum ⁊ mortuorum a deo patre qui omne iudiciū tibi
dedit. Venies nāq; iudex terribilis ⁊ districtus te
stes cōtra me nō querens cū modo testis sis vite mee
tāte nāq; sapiētie es ⁊ iusticie: qđ falli nō poteris nec
corrūpi. Testis ⁊ iudex eris quem nulla peccatrix con
scientie effugere poterit. Oia nuda ⁊ aperta erūt ocu
lis tuis. Tu nāq; qui iniuste iudicatus es. Judicabis
orbem terre in equitate ⁊ populos in iusticia. Tua enī
ibi non poterit a quoq; gratia preueniri nec miseri
cordia flecti: nec pecunia corrumpi: nec satisfactio
ne mitigari. Erit namq; tuum iudiciū sic terribile qđ
etiam angeli ⁊ alij celestes ministri pauebūt ⁊ iudicē

intuentes horrenda formidine contremiscent ostendens mihi, & alijs signa passionis tue vt agnoscam quoniam pro me misero tanta pene acerbitate crucifixus fuisti. Quid terroris erit? qđ miserie? Quid meroris quando miserrimus peccator diuersis delictorū maculis vulneratus veniam in publicum & latissima vite mee nequandissime historia ante oculos omnium apparebit. Tunc te indice veniente precedet exercitus angelorum qui triumphale crucis vexillum preferentes diuinum & tremendum iudicium nuntiabunt. At sci at vnusquisq; peccator quanto charitatis amore nos dilexisti. Illa insuper clauorum & lancee signa bonis salutaria malisq; terribilia ostendentur: vt cognoscam que pro me impio tua pietas pertulit. Tunc locus non erit correctioni sed damnationi erit ibi penitentia sed infructuosa quia tarda. Quod lugubre igitur erit homini te videre & perdere & ante creatoris perire aspectum. Timor me conturbat: conscientia confundit: cogitationes increpant: fugere non licet. Ecce in quo periculo incessanter consisto nisi quia hoc non semper cogito. Eo autē miserior & miserabilior quo obliuisci possum. Semper enim vides me & peccata mea semper enim intimentur mihi districta: semper inuisibiles insidiatores parati sunt vt illuc rapiant animam meam. Dicturus est namq; insidiator falsus contra me, equissime iudex iudica illum meum esse ob culpam qui tu noluisti esse per gratiam. Tuus enī per naturam: me autem per miseriam. Tuus per passionem: meus per obsequium. Tibi autem inobediēs: mihi vero obediens fuit. Iudica igitur illum meum esse & mecum damnandum esse. Voluisti meus esse & me concupiuit mecum puniri debet. Quoniam quem tu dignatus es tanto precio liberare ipse se mihi postmodum libenter

voluit obligare. Sic sum positus cum vigilo cū dor-
milo, sic sum cum rideo cum letor. sic sum cum super-
bio cum irascor: et cum tristor sic sum cum delicias cor-
poris miserabiliter amplector. Denique sic sum semp-
et ubique. Deum me miserum: ubi sum qui nescio ubi fu-
turus sum nec potero dicere pro defensione mea. Nesciui te Deum esse: non legem dedisti, sanctorum exem-
pla non legi, aspirationes ad bene operandum et ad
resistendum peccatis non dedisti mihi: discretionem
discernendi inter bonum et malum ac liberum arbitrium
non concessisti, quia tanta gratia me illuminasti ut te
Deum verum et redemptorem meum cognoscerem.
Legem dedisti ut mandata tua seruando modum vi-
uendi haberem. Sanctorum exempla ante oculos me-
os posuisti ut tibi digne seruando eorum sancta vesti-
gia imitari et sequi deberem: ad que peragenda aspi-
rationes salutares protectionem assiduam tribuisti.
O iudex meus quomodo intrabo in tuum tremendum
iudicium, ubi erit peccatorum ineffabilis mugitus, in-
consolabilis luctus: inenarrabiles lachryme. Aud
ibi assistam solam sarcinam peccatorum in ceruicibus meis por-
tans. Denam mihi debitam videbo et locum penarum ubi
lingua mea blasphemans et maledicens exuretur si-
ne intermissione, nec erit qui refrigerium prester: ubi os
meum plenum superbia et elatione ignibus obturabitur a
tartareis angelis ubi manus mee cupide et impie pre-
dentes tremebunt et extendi non poterunt pro gratia obti-
nenda, ubi oculi mei vanitate pleni effodientur. Sed
ubi tunc parentes et fratres amici et vicini: ubi pote-
stas et superbia mea: ubi vestimenta et calciamenta splen-
dida: ubi ornamenta: ubi excellentia: ubi cibaria va-
ria et delicata: ubi habitationes decoratae et splendide:
Confiteor tibi domine iesu xpe quod tua iudicia iusta sunt ve-

ra ⁊ digna ⁊ vnicuique tribuentia iuxta opa sua siue bona fuerint siue mala. Superas enim indices oēs. ⁊ q se putat iustum coram te iniustus est. Tu solus iniuste iudicaris: vincis autem cum iudicaris. Ad misericordiam ⁊ iudicium cantabo tibi dñe: non confidam sic in misericordia tua vt peccata cōmittam: ⁊ iudiciū non timeam neq sic iudicio terreat districto qđ de tua misericordia diffidam: qz nō in bonitate misericordie perdis iudicij seueritatē: nec in iudicando cum seueritate amittis misericordie bonitatē. Scio dñe iesu xpe q i tuo terribi iudicio quattuor ordines erunt: duo bonorum: ⁊ duo malorum. Primus erit illoz qui amore tuo oia bona sua reliquerūt ⁊ te secuti fuerunt: isti saluabuntur ⁊ non iudicabuntur: sed tecum ceteros iudicabunt. Secundus erit illoz qui sua bona iuste possidēt opera misericordie impleuerūt: ⁊ isti saluabuntur ⁊ iudicabuntur: quibus dicturus es. Esuriui ⁊ dedistis mibi manducare ⁊c. Quos iudicabis dicens. Venite benedicti patris mei: percipite regnum vobis paratum. Tertius erit malorum xpianoz: qui fidem tuam mortuam habentes operationē bonam non habuerunt ⁊ isti damnabuntur ⁊ iudicabuntur quibus dicturus es. Esuriui ⁊ non dedistis mibi manducare. ideo illis dicēs. Ite maledicti in ignē eternū: quē in duas partes diuides: vt splendor ad saluos: ⁊ ardor transeat ad dānatos. Quartus erit infidelium qui dānabuntur ⁊ non iudicabuntur: qz sine lege fuerunt: ⁊ sine lege peribunt. Sed beneducissime dñe iesu xpe: in quo ordine collocabor. Gratias tibi dñe humiliter refero: qz me seruū tuū ab vltimo ordine misericorditer liberasti. Et si tāte perfectionis nō sum vt primū ordinem adipiscar: fac cū seruo tuo misericordiā ob meritū sacratissime passionis tue: vt hic non tertium: sed secundum ordi

nem possideam: 7 in tuo iudicio reportem ipsius sententiam salutarem duraturam. Per infinita secula seculorum. Amen.

Oratio deuotissima ad
beatum Augustinum.

Sanctissime Augustine: pater gubernator 7 fundator religionis quam ego indignus professus sum ad te tanq̃ ad refugium confugio. Tu naq̃ scientia tua 7 doctrina mundum illuminasti: errores confudisti: veritatem ostendisti: sacram scripturā elucidasti: vitia 7 peccata vicisti: virtutes predicasti: 7 ad earum exercitium homines informasti. Insuper specialia ordinando vitam regularem more apostolico instituisti: sub qua professi saluatori nostro liberiori famulatu seruirent. Huius sanctissime regule prim⁹ pater fuisti: non solum ordinando 7 instituendo: sed etiā effectualiter observando. Per ipsas enī spiritualiter hominem contra inimicos armasti 7 de terreno celestem fecisti abdicādo terrena ab eo nisi in q̃tū necessario indigebat: angelice vite ipsius coequasti: quia caste ipm vivere p̃cepisti 7 iesu xpō simile fecisti: in obedientie obseruatione qui patri suo obediens fuit vsq̃ ad mortem: Sub tuo salutifero vexillo me posui 7 arma militaria tue religionis me portaturum. per professionē corde 7 corpore obligam: vt que volebas: 7 fieri precipiebas adimplerem. Sed beatissime pater sub tuo virtuoso ducatu 7 habitu viuendo 7 cum extrinsecus possidendo: dissolutam vitam duxi: me religiosus habitu ostendendo: sed non existendo: immo nec interdum apparendo: quia etiam dissolutus fui in habitu aut occultando: aut in honestum portando. Tuam regulam vilipendi 7 contēpsi: 7 illa ad que astringebar

nō impleui. Superioribus meis nō obediui: 7 si quā-
doq; obediui: fecte hoc feci: nō propter deum sed pro-
pter mundum: non amore sed timore. Animum con-
tra eos ad vindictam habui: 7 si ad factum non pro-
cessi: verbo tamen maledicto 7 detractorio processi:
¶ Proprium possedi: quandoq; facto: animo tamen
semper quia terrena concupiui: contra professionem
meam. Oculos habui impudicos: 7 pudicitiam non
seruaui cōmunem vitam fratrum desperi: 7 singula-
rem amari. Carnem ieiunjs etiam ad que eram astri-
ctus: 7 alia abstinencia non domari: sed voluptuose
nutriui. Exempla nequissima fratribus ostendi: 7 in
scandalum illis fui. Silentium 7 alias obseruantias
preterui: 7 in murmuratiōes varias 7 noxias linguā
frequenter laxavi. Correctiones 7 debitas reprehen-
siones cum humilitate 7 patiētia nō suscepi: sed pec-
cata mea 7 defect⁹ meos occulta 7 impunita esse vo-
lui: 7 manifesta defendi etiam contra veritatem. Ho-
ris indebitis 7 nō necessarijs cibum 7 potum sumpsi
Defectus aliorum quandoq; occultavi: 7 quandoq;
defendi in dei iniuriam 7 fratrum lesionem. Ad eccle-
siam coactus accessi: ibiq; officium in parte aut in to-
tum dimisi negligentia aut dormitione aut locutione
aut mētis vagatione: aut oculorum improuida aspe-
ctione. Et illud quod dixi ore protuli: 7 nō corde. Nec
7 multa alia ego miser contra regulam cōmisi: que
verbo aut scriptura proferre non possum: nec corde
etiam cogitare. Ecce pater mi: ecce filium tuum quez
ihesu christo genuisti: sed mihi non tibi imputandum
quia degeneravi. Dulcissime domine ecce famulum
tuum negligentem 7 proteruum: qui talentum a te ei
traditum suscipiendo nō augmentauit: sed ad nihilū
redegit. O miles inuisitissime ecce subditum tuum:

quem tibi ad militandum sociasti: proiecit enim arma tua in bello voluntarie corruit. O director veritatis ecce discipulum tuum scolarum et doctrinam tuam salutiferam despicientem et a tuis condiscipulis se totaliter separantem. O pastor gregis dominici: ecce ovem morbidam et lupinis moribus vulneratam: et laceratam: quia a tuo sancto grege seipsum miserabiliter segregavit. Ora pro me misero pessime pater. et adiuua me tuis sanctissimis deprecationibus. Non despicias sic elisum. et in tantis calamitatibus. Et quia tibi ac tuis preceptis ex magna mea malicia obedire nolui: reatum meum cognosco: et veniam humiliter peto. Non abhorreas servum tam magnum peccatorem: quia scis quanta misericordia dei indiget. Peccator fuisti et tue sancte matris precibus misericordiam et remissionem peccatorum tuorum a deo obtinuisti. Ora etiam tu pro me impiissimo peccatore: ut sicut tibi fieri voluisti: sic et mihi fiat tuis precibus et meritis ut indulgentiam consequar omnium delictorum meorum: ut tecum vivam in celesti gloria per infinita secula seculorum Amen.

Nos qui servitis christo: servire studete.
At memores sitis: hos versus sepe videte.
Non fallite devote: distincte metra tenete.
Vocibus estote concordēs: vana caute.
Nunquā posterior versus: prius incipiatur.
Donec anterior omnino perficiatur.

**¶ De modo psallendi in ecclesia Bernardus
super cantica sermone. xliiij.**

moneo vos dilectissimi pure semper ac strenue diuinis interesse laudibus. Strenue quidem ut sicut reuerenter: ita et alacriter domino assistatis: non pigri non somnolenti: non obsecutantes non parcentes vocibus: non prescidentes verba dimidia: non integra transilientes: non fractis et remissis vocibus: muliebri quoddam balba de nare sonantes sed virili ut dignum est: et sonitu et affectu: voces sancti spiritus depromentes. **¶** Pure vero ut nil aliud dum psallitis quam quod psallitis cogitetis. Spiritus enim sanctus illa hora gratum non recipit quicquid aliud quam debes: neglecto eo quod debes obtuleris. hec Bernardus. **¶** Psalmodiam non multum protrahamus: sed rotunda et viua voce cantemus. Ad eum et fine versus simul intonemus: et simul dimittamus: punctum nullus teneat: sed cito dimittat: post punctum bonam pausam faciamus: nullos ante alios incipere et nimis currere presumat aut post alios nimium trahere vel punctum tenere. Simul cantemus: simul pausemus semper in auscultando.

finis.

¶ Sunt approbate et confirmate regule iste per dominum Alfonsum de castilla et per doctos in eadem facultate commissione regum hispaniarum.

sierte si' brose Perdiere Como suelea
conberer su Pl' Co aquien se lealle q
me le qui exa bace el ber a Ju Lomer
y Jodeerte bangomer y r del
Jugar del horca ~~co~~ imele
dio el maestro sanabria unel
studiente

Ju Lomer
delmozo

Asomome Amichimene nĩ fa con
izien cande nĩ bus ardiendo mĩ izien
Libritos ~~ardiendo~~ leyendo yasom
eme amilum bral vide Alzie
lo Relun brax yllamar con
usazenas en lo nte me fan t ay
uederas nuse de Poxa on de e
char Me ienche me Poruena
de las en con sac me anuest
o señor Preguntame qui en
exami made di ge que claua
gen bella Pregunto me qui
eneas mĩ padre di Je gen
nuerbro sen nro Pregun
to me qui en exami exmano

TOLEDO
BIBLIOTECA PROVINCIAL

Memoria
Sala
Número 74

T
BIBLIOT

Sala
Núm

T
BIBLI

De
Ni

TOLEDO

OTTECA PROVINCIAL

ala.....

úmero.....

Suto-478

Juravam

A S.^{to} Vic

tore In

regul

T O L E D O

LIOTECA PUBLICA

INC

344

ne. sacra

tic. mi

350

1505.

Hispali